

O TEOZOFIJI, TEOZOFIJI IN TEOZOFISKEM DRUŠTVU

KAJ SO TEOZOFI?

IZBOR ČLANKOV

teozofija v sloveniji

KAJ SO TEOZOFI?

IZBOR ČLANKOV

Izbor člankov, izvorno objavljenih na spletni strani www.teozofija.info

Prva elektronska izdaja

Izbor člankov, prevod, prelom in izdal: Anton Rozman

Slika na naslovnici: Emblem Teozofskega društva - oblikovala Erica Georgiades

Leto izdaje: Ljubljana, 2022

Publikacija je brezplačna

Avtorske pravice: © Teozofija v Sloveniji 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID: 102145283

ISBN: 978-961-6561-29-7 (PDF)

KAJ SO TEOZOFI?

IZBOR ČLANKOV

teozofija v sloveniji

Vsebina		Stran
<i>Kaj so teozofi?</i>	Helena P. Blavatsky	5
<i>Izziv teozofije</i>	Boris de Zirkoff	14
<i>Kaj so teozofi?</i>	Anonimni avtor	20
<i>Ali smo teozofi?</i>	Boris de Zirkoff	22
<i>Duhovni napredek</i>	Helena P. Blavatsky	26
<i>Kaj je delo teozofov?</i>	C. Jinarajadasa	30
<i>Živeti v korist človeštva</i>	Ed Abdill	43
<i>Teozofija kot vodilo v življenju</i>	Anonimni avtor	48
<i>Vsak človek je potencialno teozof</i>	Weno R. Bergström	54
<i>Etični vidik teozofije ni edini vidik</i>	H. T. Edge	57
<i>Univerzalno bratstvo</i>	Alexander Fullerton	60
<i>Kako teozofija vpliva na človekov pogled na življenje</i>	George W. Russell	68
<i>Bratstvo edini izhod</i>	Boris de Zirkoff	77
<i>V iskanju teozofov</i>	Boris de Zirkoff	81
<i>Misli o teozofiji</i>	A. O.	88

Kaj jso teozofi?

Helena Petrovna Blavatsky

Theosophist, oktober 1879

Ali so res to, kar trdijo, da so - preučevalci naravnega zakona, starodavne in sodobne filozofije in celo eksaktne znanosti? Ali so deisti, ateisti, socialisti, materialisti ali idealisti; ali pa so zgolj proizvod sodobnega spiritualizma - le vizionarji? Ali so upravičeni do kakršnekoli resne obravnave, kot zmožni razprave o filozofiji in promocije resnične znanosti, ali pa bi jih morali obravnavati s sočutno strpnostjo, ki jo človek namenja "neškodljivim navdušencem"? Teozofsko društvo so mnogokrat obtožili, da verjame v "čudeže" in v "ustvarjanje čudežev", da ima nek političen cilj - podobno kot Karbonarji; da združuje vohune nekega avtokratskega carja; da pridiga o socialističnih in nihilističnih naukih; in, *mirabile dictu*, da ima skrit sporazum s francoskimi jezuiti, da zaradi gmotnih koristi uniči sodobni spiritualizem! Z enako nasilnostjo so jih ameriški pozitivisti obtoževali, da so sanjači; nekateri v newyorškem tisku, da so fetišisti; spiritualisti, da oživljajo "zastarela vraževerja"; krščanska Cerkev, da so poganski poslanci satana; profesor W. B. Carpenter, F.R.S., da so lep primer "*gobemouche*"; in končno, ter najbolj absurdno, nekateri hindujski nasprotniki

so jih, s ciljem, da bi zmanjšali njihov vpliv, obdolžili naravnost tega, da za izvajanje določenih pojavov uporabljajo *demone*.

Ne glede na ves ta vik in krik, pa ostaja očitno dejstvo, da si društvo, njegovi člani in njihovi pogledi, zasluži dovolj pozornosti, da o njih razpravljajo, in da lahko rečemo: *ljudje obrekujejo le tiste, ki jih sovražijo - ali pa se jih bojijo*. Toda, če si je društvo ustvarilo svoje sovražnike in obrekljivce, pa je pridobilo tudi svoje prijatelje in zagovornike. Kajti nasproti vsaki besedi nezaupanja, je stala beseda hvale. Potem, ko je začelo s skupino približno ducata prepričanih mož in žena, je že naslednji mesec njegovo članstvo tako naraslo, da je bilo potrebno za srečanja najeti javno dvorano; po dveh letih ima delujoče veje v evropskih deželah. Še kasneje, je razvilo zavezništvo z indijskim Arya Samay, ki ga je vodil učeni Pandit Dayanand Saraswati Swami, s ceylonskimi budisti, pod vodstvom izobraženega H. Sumangale, visokega svečenika Adam's Peak in predsednika Widyodaya College v Kolombu.

Tisti, ki bi resnično rad dognal psihološke znanosti, mora stopiti na sveto zemljo starodavne Aryavarte. V civilizaciji in ezoterični modrosti ni ničesar, kar bi bilo starejše od nje, ne glede na to, kako nizko se zdi, da je padla njena uboga senca - sodobna Indija. Ker imamo to deželo za plodovito toplo gredo, iz katere so izšli vsi kasnejši filozofski sistemi, se je prišel k temu izvoru vse psihologije in filozofije del našega društva učiti njene starodavne modrosti in prositi za predajo njenih nenavadnih skrivnosti.

Jezikoslovje je naredilo prevelik napredek, da bi bilo potrebno v teh časih dokazovati dejstvo o prvorojenstvu narodnosti Aryavarte. Nedokazana in predsodkov polna hipoteza sodobne zgodovine ni vredna niti bežnega razmišljanja in se bo sčasoma porazgubila, tako kot mnoge nedokazane hipoteze. Liniji filozofske dediščine, od Kapile, preko Epikurja, do Jamesa Milla; od Patanjaliya, preko Plotinusa, do Jakoba Boehmeja, je mogoče slediti na enak način kot strugi reke skozi pokrajino. Eden od ciljev ustanovitve društva je bil ta, da preverimo preveč transcendentne poglede

spiritualistov v zvezi z močmi raztelesenih duhov; in ker smo jim, vsaj po našem mnenju, povedali, kaj njihovi pojavi *niso*, je sedaj naša dolžnost, da pokažemo, kaj so. Tako je jasno, da je potrebno ključ do domnevnih “nad-naravnih” pojavov spiritualistov iskati na vzhodu, še posebej v Indiji, kar je pred kratkim priznal tudi allahabadski *Pioneer* (11. avgusta 1879), anglo-indijski dnevnik, ki ne slovi po tem, da bi govoril nekaj, kar tudi ne misli. Ko graja ljudi znanosti, ki so, “osredotočeni na fizično odkrivanje, že kar nekaj generacij preveč nagnjeni k temu, da zapostavljajo nad-fizično raziskovanje”, omenja “nov val dvoma” (spiritualizem), ki je “zadnje čase zmotil to prepričanje”. Za precejšnje število ljudi, vključno z mnogimi visoko kulturnimi in inteligentnimi, dodaja, da se je “nad-naravno znova ponudilo kot ustrezen način preiskave in raziskovanja. In da obstajajo verodostojne hipoteze v prid zamisli, da lahko med ‘modreci’ na vzhodu ... najdemo sledi tistih osebnostnih lastnosti - kakršnekoli so že te - ki so predpogoj za navzočnost nad-naravnih pojavov, v večji meri kot med bolj modernizirani prebivalci zahoda”.

In nato, ne da bi se zavedal, da je stvar, ki jo zagovarja, eden od glavnih namenov in ciljev našega društva, pisec uvodnika trdi, da je to “edina smer, v kateri bi bili po našem mnenju morda koristni napor teozofov v Indiji. Vodilni člani Teozofskega društva v Indiji so že znani kot zelo napredni študentje okultnih pojavov, zato lahko le upamo, da bo njihovo zanimanje za vzhodnjaško filozofijo ... lahko zaobjelo tudi neobjavljen namen, da izpeljejo takšne raziskave kot jih nakazujemo”.

In, kakor rečeno, je to eden izmed naših ciljev, pa vendar le eden od mnogih; najbolj pomemben je ta, da oživimo delo Ammoniusa Saccasa in da spomnimo različne narode, da so otroci “ene same matere”. Prav tako je pravi čas, da Teozofsko društvo pojasni transcendentno plat starodavne teozofije.

Torej, v kolikšni meri se društvo strinja s to znanostjo raziskovanja narave, iskanja Boga, starodavnih arijskih in grških mistikov ter z močmi sodobnega spiritualnega medijstva? Naš odgovor je: popolnoma. Toda, če vpra-

šate, v kaj verjame, potem bo odgovor: "Kot organizacija - v nič". Društvo, kot organizacija, ne goji nobene veroizpovedi, saj so veroizpovedi le ovoji okoli duhovnega znanja; in teozofija je v svojem bistvu duhovno znanje samo - samo bistvo filozofskega in teističnega raziskovanja. Vidni zastopnik Univerzalne Teozofije ne more biti bolj sektaški kot neko geografsko društvo, ki zastopa univerzalno geografsko raziskovanje, ne da bi ga skrbelo to, ali raziskovalci pripadajo eni veroizpovedi ali drugi.

Religija društva je algebraična enačba, pri kateri velja, da omogoča vsakemu članu, dokler velja enačaj =, da sam menja količine, ki se bolje skladajo s klimatskimi in drugimi nujnostmi njegove rodne dežele, z značilnostmi njegovih ljudi, ali celo z njegovimi lastnimi. Ker naše društvo nima neke sprejete veroizpovedi, je zelo pripravno za podajanje in prevzemanje, učenje in poučevanje, s praktičnim preizkušanjem, za razliko od zgolj pasivnega in lahkovernega sprejemanja vsiljene dogme. Voljno je sprejeti vsak rezultat, ki ga zagovarja katerakoli zgoraj omenjena šola ali sistem in ki ga je mogoče eksperimentalno dokazati. Zato ne more sprejeti ničesar zgolj na podlagi verovanja, ne glede na to, kdo bi to zahteval.

Ko pa obravnavamo vsakega od nas individualno, gre povsem za drugo stvar. Člani društva zastopajo raznovrstne narodnosti in rase in so se rodili ter bili vzgojeni v zelo različnih družbenih pogojih in veroizpovedih. Nekateri verjamejo v eno stvar, drugi v drugo. Nekateri se nagibljejo k starodavni *magiji* ali skrivni modrosti, ki so jo učili v svetiščih in je bila pravo nasprotje nad-prirodoslovja ali diabolizma; drugi v sodobni spiritualizem ali pa le v neko skrivno dinamično silo v naravi. Določeno število si jih sploh še ni ustvarilo kakšno določno prepričanje, ampak so v stanju pozornega pričakovanja; in obstajajo celo takšni, ki se imajo v določenem smislu za materialiste.

Ateistov in pobožnjaških predstavnikov kakršnekoli religije pa v društvu ni, kajti že samo dejstvo, da se je človek včlanil, dokazuje, da išče končno resnico v zvezi s končnim bistvom stvari. Če bi obstajalo nekaj takšnega kot špekulativni ateist, čemur bi filozofi oporekali, potem bi ta moral

zavreči tako vzrok kot učinek, najsi v tem svetu materije, ali pa v tistem duha.

Obstajajo pa lahko člani, tako kot poet Shelley, ki so dopustili svoji domišljiji, da plava od vzroka do poprejšnjega vzroka *ad infinitum*, ko se vsak od njih logično preobrazi v rezultat, ki je posledica poprejšnjega vzroka, dokler ne zmanjšajo Večno v navadno meglo. A niti ti niso ateisti v špekulativnem smislu, najsi istovetijo materialne sile vesolja s funkcijami, ki jih teisti pripisujejo svojemu Bogu, ali s čem drugim; kajti, dokler se ne morejo osvoboditi pojmovanja o abstraktnem idealu moči, vzroka, nujnosti in učinka, jih je mogoče obravnavati kot ateiste le v odnosu do osebnostnega Boga, ne pa do Univerzalne Duše panteistov.

Po drugi strani pa pobožnjaški sektaš, omejen na verovanje v vsak plot, na katerem je zapisano opozorilo “Ni prehoda”, ne more stopiti izza svoje ograje, da bi se pridružil Teozofskemu društvu; in, če bi že lahko, slednje ni mesto za nekoga, katerega religija prepoveduje raziskavo. Kajti sama izvorna ideja društva je svobodno in neustrašno raziskovanje.

Teozofsko društvo je kot organizacija mnenja, da so bili, in so, vsi izvirni misleci in raziskovalci skrite strani narave, najsi materialisti - tisti, ki odkrivajo v materiji “obet in silo vsega zemeljskega življenja”, ali spiritualisti - to je, tisti, ki odkrivajo v duhu vir vse energije in prav tako materije, prav za prav teozofi. Kajti, da bi človek to bil, ni nujno, da priznava obstoj nekega posebnega Boga ali božanstva. Častiti mora le duh žive narave in se truditi, da bi se z njim poistovetil. Spoštovati mora to *Prisotnost*, nevidni Vzrok, ki se stalno objavlja v svojih neprekinjenih rezultatih; v neotipljivega, vse-mogočnega in vse-prisotnega Proteusa: nedeljivega v svojem Bistvu in izogibajočega se obliki, pa vendar pojavljajočega se v vsaki obliki; ki je tu in tam, povsod in nikjer; ki je VSE in NIČ; ki je povsod navzoč, pa vendar edini; v Bistvo, ki napolnjuje, povezuje, veže in vsebuje vsako stvar, in ki je prisotno v vsem.

Mislimo, da je mogoče sedaj videti, da so za ostale takšni ljudje, najsi jih imamo za teiste, panteiste ali ateiste, bližnji sorodniki. Kakorkoli že, da je

študent, ko enkrat zapusti staro in uhojeno pot rutine in stopi na samotno pot neodvisnega mišljenja - usmerjenega proti Bogu - teozof, izvirni mislec, iskalec večne resnice, z "lastnim navdihom" za reševanje univerzalnih problemov.

Teozofija je povezana z vsakim človekom, ki vztrajno išče svojo lastno pot do poznavanja Božanskega Principa, človekovih odnosov do njega in njegovih objavljanj v naravi. Prav tako je zaveznica iskrene znanosti, za razliko od prenekaterih fizične znanosti, ki se ima za *eksaktno*, ko slednja vstopa na področja psihologije in metafizike. In je tudi zaveznica vsake iskrene religije - to je, religije, ki pristaja na to, da se jo presoja na podlagi istih preizkusov kot veljajo za druge.

Navdihujoče (ne pa razodetja) so zanje tiste knjige, ki vsebujejo najbolj očitno resnico. Vendar pa vse knjige presoja na osnovi tega, da je v njih prisotna človeška prvina, in kot podrejene Knjigi Narave, za katere branje in pravilno dojetje je potrebno visoko razviti vrojene moči duše. Idealne zakone je namreč mogoče zaznati le s sposobnostjo intuicije; nahajajo se onstran področja razprave in dialektike, in nihče jih ne more razumeti ali pravilno ovrednotiti preko razlag drugega uma, pa četudi ta um trdi, da poseduje neposredno razodetje. In ker to društvo, ki omogoča najširši vpogled v kraljestva čistega ideala, ni nič manj neomajno na področju dejstev, je njegovo spoštovanje sodobne znanosti in njenih pravičnih predstavnikov iskreno. Navkljub vsemu njihovemu pomanjkanju višje duhovne intuicije, je dolg sveta do predstavnikov sodobne fizične znanosti brezmejen; zato se društvo takoj podpiše pod plemenit in ogorčen protest nadarjenega in zgovornega pridigarja, Rev. O. B. Frothinghama, proti tistim, ki skušajo zmanjšati pomen uslug naših velikih prirodoslovcev. "Kot da je govor znanosti ne-religiozen in ateističen," je vzkliknil v nedavnem predavanju, ki ga je imel v New Yorku; "znanost ustvarja novo idejo o Bogu. Prav znanosti dolgujemo, da sploh imamo neko predstavo o živem Bogu. Če v enem izmed teh dni ne postanemo ateisti zaradi ob pamet spravljaljočega učinka protestantizma, potem bo to zaradi znanosti,

ker nam odpira oči za ogabne utvare, ki se iz nas posmehujejo in nas spravljajo v zadrego, in ker nas usmerja na pot vedenja, kako naj razmišljamo o stvareh, ki jih vidimo ...”

In tudi zaradi neutrudljivega dela takšnih orientalistov kot so Sir W. Jones, Max Müller, Burnouf, Colebrooke, Haug, St. Hilaire in mnogi drugi, goji društvo kot organizacija enako spoštovanje in občudovanje do vedске, budistične, zoroastrske in drugih starodavnih religij sveta ter bratsko čutenje do svojih hindujskih, sinhalskih, parsi, jainističnih, židovskih in krščanskih članov kot študentov “jaza”, narave in božanskega v naravi.

Rojeno v Združenih Državah Amerike, se je društvo organiziralo po modelu svoje domovine. Slednja se je v svoji ustavi izognila imenu Bog, da bi onemogočila, da bi se lahko s tem izgovorom nekega dne vzpostavila državna religija; v svojih zakonih pa podarja popolno enakost vsem religijam. Podpira vse in vse so deležne državne zaščite. Društvo, oblikovano po modelu te ustave, bi lahko imenovali “Republika Vesti”.

Mislim, da smo sedaj razčistili, zakaj imajo naši člani kot posamezniki vso svobodo, da ostanejo v okviru katerekoli religije, ki jim je pri srcu, le da si ne domišljajo, da nihče drug kot le oni sami uživajo privilegij vesti, in da ne poskušajo vsiliti svojih mnenj drugim. V tem oziru so Pravila društva zelo stroga: poskušajo se naslanjati na modrost starega budističnega aksioma, “časti svojo lastno vero in ne obrekuj tiste drugih”; ki odmeva v našem stoletju v “Deklaraciji Načel” Brahma Samaj, ki plemenito poudarja, da “se ne sme sramotiti, zasmehovati ali sovražiti nobene sekte”.

V revidiranem VI. Poglavlju Pravil Teozofskega društva, ki ga je nedavno potrdil Generalni svet v Bombay, se nahaja naslednji odlok: Nobenemu uradniku Starševskega društva ni dovoljeno izražati, z besedo ali delovanjem, kakršnekoli sovražnosti ali večjega nagnjenja do katerekoli sekcije (pripadnikov neke sekte ali skupine znotraj društva) kot do druge. Na vse je potrebno gledati, in jih obravnavati, enakovredno kot cilje skrbi in naporov društva. Vse imajo enako pravico do bistvenih potez svojega

religioznega prepričanja, postavljenega pred tribunal nepristranskega sveta.

Posamezni člani lahko, ko so napadeni, občasno kršijo to Pravilo, vendar pa so kot uradniki glede tega omejeni; Pravilo je potrebno med sestanki dosledno uveljavljati. Kajti teozofija, v svojem abstraktnem smislu, se nahaja nad vsemi človeškimi sektami, teozofija, ki je preširoka za katerokoli od njih, a z lahkoto vključuje vse.

Na koncu lahko izjavimo, da je po svojem prepričanju društvo, ki je v svojih pogledih širše in daleč bolj univerzalno kot katerokoli drugo obstoječe znanstveno društvo, v vseh ozirih *plus* znanstveno in odločeno, da prodre v tista neznana duhovna področja, za katera si eksaktna znanost domišlja, da jih tisti, ki so se ji zaobljubili, ne bi smeli raziskovati. Poleg tega ima eno kakovost več kot katerakoli religija, saj ne dela razlike med poganom, Židom ali kristjanom. Prav v tem duhu je bilo društvo zasnovano na osnovi Univerzalnega Bratstva.

Ravnodušno do politike, sovražno do nesmiselnih sanj socializma in komunizma, ki ju prezira - ker sta oba preoblečeni zaroti surove sile in stagnacije proti častnemu delu, se društvo le malo briga za zunanje človeško upravljanje z materialnim svetom. Ali je fizični človek pod nadvlado nekega imperija ali republike zanima le človeka materije. Njegovo telo je lahko zaslužjeno, glede svoje duše pa ima vso pravico, da svojim vladarjem odgovori tako kot Sokrat svojim sodnikom. Le-ti nimajo moči nad *notranjim* človekom.

Takšno je torej Teozofsko društvo in takšna so njegova načela, njegovi mnogovrstni nameni in cilji. Ali se torej lahko čudimo preteklim napačnim predstavam v javnosti in temu, da ga je sovražnik z lahkoto ponižal v njenih očeh. Pravi študent je bil vedno samotar, človek tišine in meditacije. Njegove navade in okusi imajo z vihravim svetom tako malo skupnega, da se med njegovim študijem njegovim sovražnikom in obrekovalcem ponujajo neovirane priložnosti. Toda čas pozdravi vse in laži so le muhe enodnevne. Le resnica je večna.

O nekaterih članih društva, ki so prišli do velikih znanstvenih odkritij, in o nekaterih drugih, ki jim psihologi in biologi dolgujejo osvetlitev nekaterih temnejših problemov notranjega človeka, bomo govorili kdaj pozneje. Naš tokratni cilj je bil, da bralcu dokažemo, da teozofija ni niti "novi modni nauk", niti politična intriga in niti eno od tistih društev navdušencev, ki se danes rodi, jutri pa umre.

Da ne razmišljajo vsi njegovi člani enako, dokazuje to, da se je društvo organiziralo v dva velika oddelka - vzhodnega in zahodnega - slednji pa se je razdelil še v številne sekcije, glede na raso in glede na religiozne poglede. Mišljenje enega samega človeka ni, ne glede na neskončno raznovrstnost njegovih objavljanih, vse-objemajoče. In ker ne more biti navzoče povsod, mora nujno špekulirati, vendar le v eni smeri; in ko enkrat preseže meje eksaktnega človeškega znanja, mora bloditi in tavati, kajti razvejanost osrednje in absolutne Resnice je neskončna. Zato občasno vidimo, da se celo največji filozofi izgubijo v labirintih špekulacij in s tem izzovejo kritike potomcev.

Toda, ker je vsako delo za en in isti cilj, namreč za osvoboditev človeškega mišljenja iz suženjstva, sta odstranjevanje praznoverij in odkrivanje resnice enako zaželena. Vsi se strinjajo, da je doseganje teh ciljev najlažje zagotoviti s prepričevanjem razuma in s spodbujanjem navdušenja nove generacije svežih, mladih umov, ki pravkar dozorevajo v zrelost in se pripravljajo, da prevzamejo mesto svojih predsodkov polnih in konservativnih staršev. In ker je vsak - tako veliki kot mali - hodil do znanja po kraljevski poti, poslušamo vse in v svoje vrste sprejemamo tako velike kot male. Kajti noben iskren raziskovalec se ne vrača praznih rok, in tisti, ki je bil deležen najmanjšega dela naklonjenosti javnosti, lahko na oltar Resnice položi vsaj to malenkost.

Izziv teozofije

Boris de Zirkoff

Theosophia, Julij-Avgust 1946

Od časa do časa je potrebno na novo izraziti cilje velike Stvari.

Potrebno je, da se spomnimo na temeljna načela mišljenja in ključna pravila ravnanja, ki so v osnovi vsakega pristnega teozofskega dela. Koristno je, če nekako okrepimo temeljne barve, s katerimi je pred očmi našega uma obarvana plemenita slika našega Duhovnega Gibanja in poživimo naše navdušenje za ideale, ki jih vidimo na oddaljenih obzorjih naših stremljenj in upanj.

Izredno pomembno je, na primer, da se še posebej spomnimo na temeljno dejstvo, ki ga včasih zanemarjajo sicer resni študentje, da je starodavna Ezoterična Modrost *prvenstveno Etični nauk*, Kodeks Obnašanja, Način Življenja. Ni zgolj intelektualna filozofija.

V tem dejstvu se nahaja IZZIV: Izziv živeti duhovno v nasprotju s suhoparnim intelektualizmom, z dinamičnim duhovnim ognjem v nasprotju s kot-prah-suhimi tehničnimi podrobnostmi. Če ni napolnjena s srčnim-življenjem in pristnim človeškim sočutjem do duš ljudi, ki je živa, utripajoča sila, ki potuje od enega srca do drugega, teozofija kmalu postane tradi-

cionalna “žvenketajoča pločevina in cinglajoča cimbala” Svetih Spisov. Zato je teozofijo potrebno *živeti* in njeno živo sporočilo prenašati na druge, sporočilo, ki nekako nosi v sebi del samega bistva-življenja posameznika, ki ga predaja.

Iz tega prvotnega Izziva izhaja drugotni: ali bo študent živel in pridobil za sebe ali za druge? Ali bodo njegovi duhovni, intelektualni in etični dosežki, plemenitost njegovih idealov in praktična uporaba v vsakodnevem življenju, posvečeni in gnani od želje, da bi dosegel položaj, ki bo nadrejen tistemu drugih ljudi, ali pa ga bo gnala želja, da bi postal brezosebna sila za osvoboditev in moralni dvig človeštva? Kakor je jasno povedal Mojster K. H. (*Pisma Mojstrov*, str. 7): “... glavni cilj T. D. ni toliko zadovoljevanje posameznikovega stremljenja kot služenje našim soljudem”. Na tej čeri duhovne sebičnosti so nasledli mnogi, ki so ponosno jadrali na okronanih valovih duhovnih oceanov, le zato, da bi se sčasoma potopili v njihove brezdanje globine.

S tem Izzivom se je mogoče najbolje soočiti s pomočjo obnavljajočega se cveta temeljnih teozofskih učenj, kot so karma, reinkarnacija, notranja božanskost vsakega človeka, dvojnost človekove narave, obstoj Učiteljev, Enost življenja, ciklično nastajanje, resnična narava rojstva in smrti, odrešujoča moč nesebičnega mišljenja in brezosebnost – in mnogih drugih *duhovnih pripomočkov*, ki edini priključijo ustvarjalno delo na polja človeške žalosti, pomagajo moškim in ženskam nositi njihovo samo-ustvarjeno breme bolj pogumno in z večjim upanjem, tako da jim pokažejo, kje se nahaja pot do večjega življenja.

Kadarkoli so ta učenja uporabljena izključno za samo-izpopolnjevanje ali s poudarkom na njem, postanejo določno nevarna. Takrat opazimo pri študentu ali pri skupini študentov nezmotljivi žig napačne uporabe teozofije. V pristnem teozofskem delu ni prostora najsi za župnijstvo ali za “zaprtost” ali za duh “zaprtih združb”, ne glede na to, kakšni so cehovski okraski, ki krasijo njihova vhodna vrata!

Z besedami Mojstra M.: “Sonce teozofije mora sijati za vse, ne le za del. To gibanje je veliko več kot ste lahko doslej slutili in delo T. D. je povezano s podobnim delom, ki se skrivno odvija v vseh delih sveta” (*Op. cit.*, str 271.)

Povsod in kadarkoli, ko se društvo, loža, skupina ali posameznik preda študiju ali širitvi teozofije in pri tem pozabi na dva najpomembnejša pogoja za svoj obstoj: (1) Da je odprt za sprejem novih Resnic od kjerkoli že te lahko prihajajo, in (2) Da razširi celo tisto malo, kar se je naučil toliko lačnim srcem in umom kot jih lahko doseže - bo ta posameznik ali skupina naredila odločilen korak, da postane sekta, cerkev ali zaprta združba. Morda nehote, je posejala semena sektaštva, nestrpnosti in ločenosti. Do tolikšne mere, do kolikšne preneha odsevati univerzalnost pristne teozofske drže. Celo posameznik, ki se preda intelektualnemu študiju, prvenstveno usmerjenemu proti njegovemu lastnemu napredovanju, lahko postane cerkev v samem sebi, v kateri je duhovnik nad gomilo svoje lastne duhovne praznine.

Naslednji Izziv, ki nam pride na misel, je *Preprostost*. Problem je: Ali lahko postanemo globoki in resnično učeni, pa vseeno ostanemo preprosti kot otroci pri igri? Dokler se ne naučimo te skrivnosti, ostane vstop v srca ljudi za nas zapahnjjen.

Govoriti ali pisati človeškemu srcu; čutiti v svojih lastnih prsih goreče probleme drugih človeških bitij; vstopiti v njihovo zavest in vibrirati v soglasju z njo; razumeti, odpustiti, tesno objeti v sebi žalost človeštva, brezupnost razočaranosti, agonijo umov, katerih noč je brez vizije, katerih bolečina je brez konca; jim pokazati Kraljevsko Pot, ki vodi iz te žalosti in bolečine v sinjo modrino neskončne svetlobe in neizrekljivega miru - da bi človek to lahko počel, mora ostati preprost, kajti največje misli so nespremenljivo najbolj preproste. Zaradi tega so tudi najbolj univerzalne.

Obstaja pa še en Izziv: ali bo študent, ki je intelektualno spreten, ki je opravil iskren napor, da bi učenja živel, začutil željo in gorečnost, da preda učenja v glavnem tistim, ki so mu intelektualno in duhovno sorodni. To je kočljiv preizkus.

Potrebno je imeti določno v mislih, da mora teozofija, da bi postala moč v svetu ljudi, *razbremeniti množice*, mora postati ozadje njihovega preprostelega razmišljanja in vsakodnevnega čutenja. Medtem, ko je popolnoma točno, če rečemo, da moramo opraviti posebne napore, da bi pritegnili največje ume rase, pa je enako točno, da je dandanes teozofija najbolj potrebna siromašnim, revnim, relativno nevednim, zatiranim - velikemu valovanju, pogosto nememu, trajno trpečih množic, katerih hrepeneča srca so lačna in žejna in katerih umi, prikrajšani za resnično vzgojo, ki jo težko razumejo.

Kakšne so potrebe ljudi? Hrana, zavetje, čistoča, čist zrak? Da, vendar pa potrebujejo poleg tega še nekaj. *Potrebujejo razbremenitev*, čas, da spoznajo, da je človek *mislec*, tako kot delavec, garač s svojimi rokami in hrbtnimi mišicami. Potrebujejo resnično vzgojo, spodbujajočo moč velikih, plemenitih, etičnih idej, za katere so njihova srca pogosto veliko bolj odprta od tistih intelektualcev. Nadvse pa morda potrebujejo *Živo religijo*, ne pa abstraktno metafiziko, ki jim ne bo ponudila nič dobrega. Le živ, dinamičen, utripajoč duhovni ogenj jih lahko pomaga dvigniti. To lahko opravi le preprosto od-srca-do-srca tolmačenje Starodavne Modrosti. Dosegla jih ne bo nobena količina prefinjenega intelektualizma. To je samo po sebi izziv za vsakega študenta.

S tem pa smo prišli do naslednjega Izziva, s katerim se v samem sebi prej ko slej sooči vsak resen študent: *postati dejansko, polno človeški*.

Večina moških in žensk ni še polno človeških. Zapomnimo si to! Najbolj plemeniti del človeške duše se pri povprečnem človeškem bitju še ni razcvetel; spi; potrebuje zažigalno iskro, ki ga bo prebudila v delovanje, tako da bi lahko postal gospodar razmer, da bi zapovedoval še ne ukročenim strastem in čustvom na ravni, na kateri prebiva večina ljudi. Že samo to dejstvo je dokaz, da je zavestnost večine ljudi *quasi*-živalska in ne resnično človeška; kajti Človek je predvsem Mislec.

Mišljenje, procesi pravilnega razmišljanja in njih izpopolnitev, duhovno sočutje in usmiljenje, prijaznost do vsega, kar živi, neustrašen pogum,

dobrodelnost, brezosebna ljubezen, pravičnost do vseh - vse kreposti, ki so jih razglašali najbolj plemeniti Modreci in Vidci človeštva, so svojstva polno prebujene človeške duše, ki jo razsvetljuje luč Notranjega Jaza.

Nekateri so si domišljali, da so v Teozofskem društvu zato, da bi postali božanski, podobni bogu. Naj se spomnijo, da morajo pred tem, ko je mogoče s tem sploh poskusiti, postati polno človeški. In ena od največjih kvalitiet ali moči človečnosti je ta, da se naučimo, *kako misliti*. Dejansko, lahko bi rekli, da se je glavni del dela H. P. Blavatsky vrtel okoli tega najbolj pomembnega napora, namreč, naučiti moške in ženske, da sami razmišljajo ustvarjalno, namesto da bi kot papige ponavljali vsako trenutno zdravilo za vse ali živeli kot paraziti na mislih drugih ljudi.

Z besedami H. P. Blavatsky:

“Težnja sodobne civilizacije je odziv na animalizem, v smeri razvoja tistih lastnosti, ki vodijo do uspeha v življenju človeka kot živali v boju za živalski obstoj. Teozofija skuša poleg živalske v človeku razviti človeško naravo na račun odvečne živalskosti, ki sta jo sodobno življenje in materialistična učenja razvila do stopnje, ki ni normalna za človeško bitje na tej stopnji napredovanja ...”

“... bistvo teozofije je popolna harmonizacija božanskega s človeškim v človeku, uravnava njegovih bogu-podobnih lastnosti in stremljenj ter njih oblast nad zemeljskimi ali živalskimi strastmi v njem” (Pismo Ameriški Konvenciji, 1888.).

Izziv postati bolj in bolj človeški vključuje duh naprednosti v vsaki stvari, v nasprotju z reakcionarnostjo (ki ni omejena zgolj na politične posle!). Vsak moški ali ženska, ki zapre svoj um in srce pred prilivom novih idej in boljših metod, s katerimi bi jih spravila v delovanje, s tem postane odslužen mornar na ladji človeštva.

Ta Izziv zahteva Mladostnost Duha, spodbudo k duhovni pustolovščini, pripravljenost živeti in pustiti živeti.

In zahteva tudi *Optimizem*. Teozofi so navkljub vsemu optimisti; ali se vsaj nagibajo v tej smeri. Naša celotna filozofija, s svojim poudarkom na Svo-
bodni Volji vsakega človeškega bitja, ki prikraja človekovo usodo v skladu
s plemenitostjo ali drugačnostjo njegovih idealov; s svojo vero v božansko
življenje in luč, skrito v človeškem srcu, je filozofija Optimizma. Ne topo-
glavega optimizma, ki pravi, da je na svetu vse dobro in v redu, ampak tisto
vrsto Optimizma, ki vidi v neukrotljivem človeškem duhu odločnost, da
bo sčasoma popravil vse napake in nepravilnosti; optimizem, ki čuti, kot
gonilna sila v ozadju celotne evolucije, najsi kozmične ali družbene,
neustavljivo moč, ki se v širni drama življenja sveta giblje za dobro.

Kaj so teozofi?

Anonimni avtor

Theosophical Siftings, Zvezek 2

V kolikšni meri se Teozofsko društvo strinja z raziskovanjem narave in z znanostjo iskanja Boga s strani starodavnih arijskih in grških mistikov ter z močmi sodobnega duhovnega medijstva? Naš odgovor je: v celoti. Toda, če vprašate, v kaj verjame, bo odgovor: kot društvo - v nič. Društvo, kot kolektivno telo, nima prepričanja, kajti prepričanja so le lupine ne-duhovnega znanja; in izpolnitev Teozofije je duhovno znanje samo po sebi - samo bistvo filozofskega in teističnega raziskovanja. Vidni zastopnik Univerzalne Teozofije ne more biti nič bolj sektaški kot geografsko društvo, ki zastopa univerzalno geografsko raziskovanje, ne da bi ga pri tem zanimalo, ali raziskovalci pripadajo tej ali oni veroizpovedi. Religija društva je algebraična enačba, v kateri lahko vsak član, dokler upošteva enačaj, poljubno menja količine, ki se bolje skladajo s klimatskimi in drugimi značilnostmi njegove rojstne dežele, vključno s posebnostmi njenih ljudi ali celo z njegovimi lastnimi. Ker nima obče sprejetega prepričanja, je naše društvo voljno dajati in prejemati, se učiti in poučevati, s praktičnim preizkušanjem, v nasprotju z zgolj pasivnim in lahkovernim sprejemanjem vsiljene dogme. Voljno je sprejeti vsak rezultat, ki ga zagovarja katerakoli šola ali

sistem, le da ga je mogoče logično in eksperimentalno preveriti. Obratno pa ne more sprejeti ničesar zgolj na podlagi verovanja, ne glede na to, kdo to zahteva ...

Ker se je porodilo v Združenih Državah Amerike, je bilo društvo oblikovano po modelu svoje domovine. Slednja nudi v svojih zakonih, ker v svojo ustavo ni vključila imena Bog, da bi s tem preprečila, da bi to nekoč to lahko služilo kot izgovor za vzpostavitev državne religije, vsem religijam popolno enakost. Podpira vse in država vsako štiti. društvo, kateremu ta ustava služi kot model, lahko z vso pravico imenujemo "republika Vesti".

Naši člani, kot posamezniki, lahko svobodno izbirajo katerokoli veroizpoved, le da si pri tem ne domišljajo, da le oni sami uživajo privilegij vesti in da ne poskušajo svojih mnenj vsiliti drugim. Teozofsko društvo skuša delovati na podlagi modrosti starega budističnega aksioma: "Spoštuj svojo lastno vero in ne obrekuj drugih" ...

Ker je v svojih pogledih daleč širše in bolj univerzalno kot katerokoli znanstveno društvo, ne omejuje svojih prepričanj tako kot znanost, ampak ima določno voljo, da prodre v tista neznana duhovna področja, za katera eksaktna znanost meni, da jih njeni privrženci ne bi smeli raziskovati. Poleg tega ima tudi nekaj več kot katerakoli religija, kajti ne razlikuje med poganom, Židom ali kristjanom. Prav ta duh je društvo postavil na pot oblikovanja Univerzalnega Bratstva.

Ali smo teozofi?

Boris de Zirkoff

Theosophia, Jesen 1954

Mnoge besede, posebno tiste, povezane s psihološkimi in duhovnimi temami, imajo težnjo po prevzemanju pogovornega pomena, po rabi tja v tri dni in po izgubi svojega izvornega pomena. To zelo velja tudi za teozofske izraze in med temi še posebej za izraz "teozof".

Biti študent Teozofije, privrženec te plemenite in vzvišene filozofije Starodavne Modrosti, je ena stvar; biti *teozof* pa je nekaj povsem drugega. Če je človek študent Ezoterične Filozofije, če si želi bolj ali manj seznaniti z njenimi učenji in etičnimi nauki, ne bo naletel na noben velik problem ali težavo. Takšna oseba lahko celo naredi določen napor v smeri praktične uporabe teh naukov v vsakodnevnem življenju, vsaj občasno. Lahko se celo pridruži tej ali oni od številnih teozofskih organizacij in se aktivno vključi v njihove dejavnosti. Brez dvoma vse to predstavlja določen napredek, da bi sčasoma postal *teozof*.

Vendar pa bi morali ta izraz dejansko uporabljati le za tiste ljudi, ki so uspeli narediti učenja in nauke Teozofije za *živo moč* v svojih življenjih in katerih celotno ravnanje in vzorec življenja temelji na teh vzvišenih nače-

lih te duhovne filozofije. Tako kot resnični kristjan tudi resnični *teozof* živi v svetu, vendar ni od njega. Zato je samo po sebi umevno, da je resnični teozof prav tako redek pojav v naši dobi kot resničen kristjan, to je, moški ali ženska, ki vsakodnevno prakticira in dejansko *živi* nauke Pridige z gore, katere bistvo je v celoti teozofsko.

Prej ko bomo spoznali to dejstvo, prej se bomo znebili precej nesrečnega nerazumevanja in množice nepotrebne zmede. Pri tem, tako kot tudi v mnogih drugih ozirih, smo se v sodobnem Teozofskem Gibanju oddaljili od napotkov H. P. Blavatsky.

Definicije, ki jih je ona podala za izraz "teozof" so zelo jasne in nedvoumne ter ne brez določenega trpkega humorja. V svojem slavnem eseju "Praktični Okultizem" (*Lucifer*, Zvezek II., April 1988) je izjavila, da:

"Lahko je postati teozof. Vsaka oseba s povprečnimi intelektualnimi sposobnostmi in nagnjenostjo do metafizike, ki je čistega, nesebičnega življenja, ki najde več veselja v pomoči svojemu sosеду kot v prejemanju pomoči, ki je vedno pripravljena na žrtvovanje svojih lastnih ugodij zaradi drugih ljudi, ki ljubi Resnico, Dobroto in Modrost zaradi njih samih in ne zaradi koristi, ki jih prinašajo, je teozof."

Ni težko spoznati, da *so* zgoraj omenjene usposobljenosti dejansko tiste resničnega teozofa, vendar pa nikakor ni jasno, kako je lahko katerakoli od teh sposobnosti, teženj, zmožnosti, *lahka*, razen če ni H.P.B. uporabila to besedo s "figo v žepu". V vseh mnogih letih mojega druženja z Gibanjem, nisem imel te sreče, da bi srečal več kot pol ducata ljudi, ki bi ustrezali zgornjemu opisu.

Navajajoč neko izjavo ali pismo enega od Učiteljev, H.P.B. ponuja drugo definicijo izraza "teozof", ki si zasluži bolj skrbno preučitev (*Lucifer*, Zvezek I., November 1887):

"Tisti, ki ne prakticira altruizma; tisti, ki ni pripravljen deliti svojega zadnjega grižljaja s slabotnejšim ali revnejšim od sebe; tisti, ki noče pomagati svojemu človeškemu bratu katerekoli rase, naroda ali veroizpovedi, kadar-

koli in vedno, ko naleti na trpljenje, in ki ogluši za krik človeške bede; tisti, ki sliši za obrekovanje nedolžne osebe, najsi brata teozofa ali ne, pa ne povzdigne glasa v njegovo obrambo, tako kot bi ga v svojo lastno - ta ni teozof.”

Zdi se, da je gornja definicija enako nedosegljiva kot prva, vsaj ko gre za povprečnega študenta ali iskalca. Ne dvomim, da je v vrstah organiziranega Gibanja nekaj takšnih ljudi, vendar pa ti raje ostajajo neznani. Veliko večino tistih, ki se imajo za “Teozofe”, tvorijo ljudje, katerih intelektualno razumevanje učenj je le v majhni meri povezano z njihovim etičnim ravnanjem in katerih številne besede, včasih zelo spretne in na videz prepričljive, le redko, če sploh kdaj, potrjujejo in podpirajo njihova *dejanja*. Če bi bilo drugače, če bi vrste Teozofskega Gibanja v večji meri tvorili praktični teozofi, potem bi bilo Gibanje kot celota ena od največjih moralnih moči v sedanjem bolnem svetu in bilo prepoznano kot branik duhovnosti. Najsi si še tako želimo domišljati, da je temu tako, pa dejstva govorijo nasprotno.

Temeljni kamen praktične Teozofije je *Univerzalno Bratstvo* v delovanju. Ločenost, izključnost, psihološke, duhovne in intelektualne ovire vseh vrst ter duh nacionalne in plemenske tekmovalnosti in nestrpnosti, so tuje duhu Teozofije. Njen temelj je bil od prvega dne medsebojno razumevanje in sočutje. In nobena količina intelektualnega učenja ali strokovnosti v predstavitvi tehniških učenj ne more nadomestiti pomanjkanje bratstva in dobrohotnosti. Zato je povsem jasno, da noben študent Teozofije, ki ga čustveni odzivi silijo v religiozne in rasne antagonizme, ne more biti obravnavan, še zdaleč ne, kot *teozof*. Kadarkoli in kjerkoli srečamo študente, ki nikoli ne zamudijo priložnosti, da bi izrazili neko poniževalno trditev ali sarkastično opazko o rimo-katolikih in njihovi dogmatski nestrpnosti, o Židih in njihovih domnevno nespremenljivih značajskih potezah, o “psihikih” in njihovi norih predstavah, ali o komunistih in njihovih hudičevih idejah, kot tudi o so-šudentih in njihovih problematičnih značajskih pomanjkljivostih, lahko varno domnevamo, da se duh resnične Teozofije - Božanske Modrosti - še ni ukoreninil in da je še posebej izrazita njegova odsotnost.

Spomnimo se, da obstajajo resnični Teozofi, živi primeri najvišje Etike, ki nikoli niso slišali za Teozofijo in katerih življenja se odvijajo v delu za druge, na krajih in v okoliščinah, ki nam večini sploh niso poznane. Universalno Bratstvo je za njih živa realnost, duhovno blago, nad katerim ne more imeti monopola nobeden od nas. Svet ima še vedno Kristu podobne moške in ženske, toda ti se ne potegujejo za mučeništvo, s tem, da bi postali širše znani.

Duhovni napredek

Helena P. Blavatsky

Izvleček iz *The Collected Writings of H. P. Blavatsky*, Vol. VI., izvorno objavljen v *The Theosophist-u*, maja 1885, Adyar, Madras, India.

Dobro znane vrstice Christine Rosetti mnogo povedo o življenju tistih, ki resnično hodijo po poti, ki vodi do višjih stvari.

Ali se pot ves čas vije

po hribu navzgor?

Da, do samega vrha.

Ali popotovanje traja cel dan?

Od zore do mraka, prijatelj moj.

Ne glede na razlike, ki jih lahko odkrijemo v raznovrstnih predstavitvah Ezoteričnega Nauka, pa se vse popolnoma strinjajo glede ene stvari - glede poti do duhovnega razvoja. Novinec je imel, tako kot sedaj, vedno pred seboj le eno pravilo - popolno podreditev nižje narave višji. Od *Ved* in *Upanišad* do pred kratkim objavljene *Luči na pot*, v vseh odkrijemo le eno pot, ki človeku omogoči pridobiti resničen duhovni vpogled. In kako bi lahko bilo drugače, če so vse religije in vse filozofije le različice prvotnega

učenja Ene Modrosti, ki jo je ljudem predal na začetku cikla Planetarni Duh?

Resničen Adept, razviti človek, mora človek, tako so nam vedno govorili, postati - ni ga mogoče ustvariti. Proces je zato rast preko evolucije in ta mora nujno vključevati določeno količino bolečine. Glavni vzrok za bolečino leži v našem nenehnem iskanju trajnega v prehodnem; in ne le v iskanju, ampak tudi v delovanju, ki je podobno iskanju nespremenljivega v svetu - v katerem je edina gotova značilnost, ki jo lahko predvidimo, nenehna sprememba - in vedno tako, kot da bi si domišljali, da smo uspeli trdno zajeti trajno, njegove spremembe in posledice bolečine.

Poleg tega ideja o rasti vključuje tudi idejo o razbitju, pri čemer mora notranje bitje nenehno prodirati skozi omejujočo školjko ali ovoj. In tako razbitje mora nujno spremljati bolečina, ne fizična, ampak mentalna in intelektualna.

In to je tisto, kar se dogaja skozi naša življenja; težava, ki se pojavi pred nami, je vedno tista, za katero čutimo, da je najhujša od vseh, ki bi se lahko pojavile - je vedno takšna stvar, za katero čutimo, da je ne bomo mogli prenesti. Če nanjo pogledamo s širšega zornega kota, potem bomo videli, da poskušamo prodreti skozi našo školjko na njeni najbolj ranljivi točki; da mora naša rast, da bi bila resnična rast in ne le kolektivni rezultat niza izrastkov, napredovati nadzirano, tako kot raste telo otroka, in ne najprej glava in nato roke, ki bi jim morda sledile noge; ampak v vseh smereh naenkrat, pravilno in nezaznavno. Človekova težnja je, da bi kultiviral vsak del ločeno in medtem zapostavljal druge - vsako uničujočo bolečino povzroči širitev nekega zapostavljenega dela, širitev, ki jo otežujejo učinki drugim usmerjenega kultiviranja.

Zlo je pogosto rezultat prekomerne vznemirjenosti in ljudje si vedno prizadevajo, da bi naredili preveč. Nikoli niso zadovoljni s tem, da bi naredili le to, kar zahtevajo okoliščine in nič več. Pretiravajo v vsakem delovanju in tako proizvedejo karmo, ki jo bo potrebno od-delati v naslednjem rojstvu.

Ena od najbolj subtilnih oblik tega zla je upanje in želja po nagradi. Mnogi so takšni, da pogosto nezavedno pokvarijo vse svoje napore z izražanjem te predstave o nagradi in ji dovoljujejo, da postane dejaven činitelj v njihovih življenjih ter tako odpirajo vrata vznemirjenosti, dvomu, strahu, malodušju in porazu.

Cilj aspiranta po duhovni modrosti je vstop na višjo raven obstoja; postati mora nov človek, v vsakem smislu bolj popoln kot je sedaj. In če pri tem uspe, potem njegove zmožnosti in sposobnosti pridobijo večjo razsežnost in moč, ravno tako kot v fizičnem svetu vsako stopnjo na evolucijski lestvici zaznamuje povečana zmožnost. To je način, preko katerega postane Adept prepojen s čudovitimi močmi, ki so bile tako pogosto opisane. Toda glavna točka, ki si jo je potrebno zapomniti, je ta, da so te moči naravni spremljevalci obstoja na višji ravni evolucije, ravno tako kot so običajne človekove zmožnosti naravni spremljevalci obstoja na običajni človeški ravni. Mnogi ljudje izgleda mislijo, da adeptstvo ni toliko rezultat korenitega razvoja dodatnega izgrajevanja; predstavljajo si, da je Adept človek, ki je pridobil, s tem ko je prešel skozi določen, jasno opredeljen tok urjenja, ki je sestavljeno iz natančnega izpolnjevanja niza avtoritativnih pravil, najprej eno moč in nato drugo; in da, ko pridobi določeno število moči, takoj dobi vzdevek adept. Delujoč na podlagi te zgrešene predstave, si domišljajo, da je prva stvar, ki jo je potrebno opraviti na tej poti pridobivanja adeptstva, pridobivanje "moči" - jasnovidnost in moč zapuščanja fizičnega telesa ter potovanja na razdaljo sta med tistimi, ki najbolj prevzamejo ljudi.

Takšnim, ki si želijo pridobiti takšne moči le za svojo osebno korist, nimamo kaj povedati; pridružujejo se vsem tistim, ki delujejo za povsem sebične cilje. Obstajajo pa tudi drugi, ki, ker so zamenjali učinke z vzroki, pošteno mislijo, da je pridobitev nenormalnih moči edina pot do duhovnega napredovanja; in takšni, ki gledajo na naše društvo kot le na najbolj pripravno sredstvo, ki jih bo usposobilo pridobiti znanje v tej smeri - kot na vrsto okultne akademije, institucijo nastajajočih delavcev čudežev. Navzlic ponavljajočim se protestom in opozorilom, obstajajo v nekateri

umi, v katerih se je tako mnenje neizbrisljivo usidralo, tako da glasno izražajo razočaranje, ko odkrijejo, da je tisto, kar jim je bilo vnaprej povedano, popolnoma resnično - da, društvo ni bilo ustanovljeno za poučevanje novih in lahkih poti za pridobitev "moči", in da je njegovo edino poslanstvo v tem, da ponovno prižge baklo resnice, ki je bila tako dolgo skrita vsem, razen le redkim, in da ohrani to resnico živo z oblikovanjem bratske povezanosti človeštva, kot edino zemljo, v kateri lahko raste dobro seme.

V tej zvezi moramo opozoriti vse, ki iščejo duhovno znanje, naj se pazijo vseh oseb, ki se jim ponujajo kot učitelji lahkih metod za pridobitev psihičnih darov; taki darovi (laukika) so dejansko sorazmerno lahko dostopni z umetnimi sredstvi, ki pa izginejo takoj, ko se izčrpa živčna spodbuda. Resnična jasnovidnost in adeptstvo, ki ju spremlja resničen psihičen razvoj (lokothra), se, ko ju enkrat dosežemo, nikoli ne izgubita več.

Kaj je delo teozofov?

Curuppumullage Jinarajadasa

Adyar pamphlet št.210

Prav lahko bi mi zastavili vprašanje: ali razglašáš neko novo religijo, nek nov evanglij odrešitve? Dandanes boste v eni deželi za drugo našli reformatorje, nekatere, ki bi radi reformirali družbene nepravčnosti, nekatere, ki bi radi izpeljali spremembe v ekonomskem življenju sveta, nekatere, ki bi radi odpravili vojno, in tako naprej, in ki delujejo na eni reformi za drugo. Ni pa veliko takšnih, ki bi delovali na reformi religije; skoraj se zdi, da so ljudje prepričani, da religija ne more pomagati pri odpravi materialnih in moralnih zla, zaradi katerih trpi svet. Ko vidimo, da obstaja tako veliko organizacij, ki delujejo za raznovrstne odlične cilje, kaj torej počnejo teozofi?

Univerzalno bratstvo

Če vam odgovorim zelo na kratko: teozofi delujejo na tem, da bi na svetu vzpostavili obdobje Univerzalnega Bratstva. Fraza "Univerzalno Bratstvo" pomeni, da so vsi ljudje, vsake rase, na vzhodu ali na zahodu, vsake kulturne stopnje, od tiste primitivnega človeka do tiste visoko civiliziranega, vseh stopenj v življenju, najsi bogati ali revni, izobraženi ali nevedni, dobri državljani ali kriminalci, da so vsi ti bratje. Univerzalno Bratstvo ne pomeni

le to, da so temeljno vsi ljudje bratje, ampak tudi to, da so vsa naša trpljenja, tako posameznika kot sveta, posledica našega ignoriranja tega dejstva naše skupne združenosti.

Tisoči sprejemajo Univerzalno Bratstvo kot plemenit ideal; nihče ne bo nasprotoval načelu, ki bi moral biti končni cilj civilizacije. Vključen je v besedi Demokracija; jasno je objavljen v motu francoske republike: Svoboda, Enakost, Bratstvo. Ideja ni nova. Obstajajo mnogi, ki delujejo zanjo v vsaki deželi. Teozofi niso edini ljudje, ki delujejo za Univerzalno Bratstvo. Toda teozofi delujejo za Univerzalno Bratstvo na poseben način. Način našega delovanja, ideje, ki nas navdihujejo pri našem delu, so tiste, ki so vredne vaše pozornosti.

Glavna ideja v teozofiji o človeku je ta, da je on nesmrten. Z drugimi besedami, človek ni telo, ki umre ob smrti; on je zavest, ki preživi smrt telesa. Telo je oblačilo; in zapustitev telesa ob smrti ne prinese večje spremembe v zavesti ali v človekovih spominih kot tedaj, ko odložim trenutna oblačila, da bi šel spat. Tako kot oblačila niso človek, to ni niti telo. Toda, ker moram nositi oblačila zaradi določenih družbenih prikladnosti, tako tudi telo uporabljam zaradi določenega dela v življenju.

Človek je torej duh, duša; imenujmo ga s katerimkoli izrazom želimo, le da vemo, da gre za nesmrtno naravo. Ta duhovna narava v njem je ista duhovna narava, ki obstaja v vseh drugih ljudeh. Vsi ljudje so nesmrtni duše. Prav zaradi tega dejstva obstaja Univerzalno Bratstvo. Mi vsi vemo, da obstaja neke vrste Bratstvo, kajti kri ima pri vseh ljudeh isto barvo in sestavo, in ker se vsi podrejajo istim zakonom prehranjevanja, rasti, bolezni in smrti. To je bratstvo v razpada in razgradnje. Toda Univerzalno Bratstvo teozofov je duhovno bratstvo, bratstvo življenja in sodelovanja.

Dejanska civilizacija

Ker so vsi ljudje nesmrtni duše, je to, kaj so v fizičnih telesih, le malo pomembno. Otrok se lahko rodi v kraljevski družini ali pa v siromakovi. Toda

oba sta duši in zato brata. Bogati in revni, modri in nevedni, dobri državljani ali kriminalci, rjavi, rumeni, črni ali beli človek, vsi ljudje so bratje.

Popolnoma res je, da obstajajo neenakosti. Ne obstaja neenakost le v blagostanju ali revščini, ampak tudi neenakost v mentalnih zmožnostih in v moralni moči. Nekateri med nami so bolj bistri od drugih; ta razlika ni zgolj posledica vzgoje in okolja. Nekateri otroci so bistri, drugi topi; nekateri otroci si želijo sodelovati s svojimi starši in učitelji, drugi so uporniški. Obstajajo dobri in slabi ljudje, pravični ljudje in kriminalci. Neenakost obstaja; vsi jo lahko vidimo. Te neenakosti ne zmanjšujejo vezi Bratstva. Zakon Bratstva postaja vse bolj vztrajen. Kajti, velik ali majhen, bogat ali reven, dober ali slab, vsi ljudje so le kot člani v eni verigi. Moč verige je v povezanosti členov, ki skupaj prenašajo napetost, ko se veriga raztegne. Na povsem enak način civilizacija napreduje le takrat, ko so bogati velikodušni do revnih, ko modri delijo svojo modrost z nevednimi, ko so dobri potrpežljivi do zlobnih.

Glavna značilnost resnične civilizacije ni v tem, da v njej ne obstajata ne revščina ne bolezen, ali da znajo vsi brati in pisati in da je na razpolago zaposlitev za vse. Vse to so nujna in odlična svojstva nekega naroda. Ampak v tem, da ljudje ali narod kaže najvišja znamenja kulture v medsebojni pomoči, v tem, da je močni prvak šibkega, v tem, da bogati obravnava svoje bogastvo kot fond vseh, v tem, da kultivirani goreče delijo svojo prefinjenost z manj srečnimi.

Gospodarski dejavniki

Na začetku sem poudaril, da vsa naša trpljenja, najsi nekega posameznika ali naroda ali celotnega sveta, izhajajo iz našega zapostavljanja dejstva Univerzalnega Bratstva. Kdo ne ve, da je svet dandanes potopljen v trpljenje? V vsakem narodu je prisotna nezaposlenost in trpljenje izobraženih moških in žensk, ki so jih vrgli iz službe, je še posebej veliko. Med narodi obstaja silovita tekmovalnost in vsak se organizira tako, da bi tujim deželam prodal čim več kot je mogoče ter ohranjal visoko ceno svojih izdelkov.

Vodilni narodi se bojijo drug drugega in trošijo ogromne vsote za vojske in mornarice. Na vseh straneh obstajata strah in nezaupanje.

Pa vendar je dejstvo, da so narodi odvisni eden od drugega. Brez surovin kot so kavčuk, baker, bombaž in mnoge vrste rudnin, ki jih azijski narodi izvažajo v Evropo, bi bila evropska industrija ogrožena. In mi v Aziji potrebujemo stroje iz Evrope in Amerike. Najsi si še tako zelo vsak narod prizadeva biti nekaj izključnega, se osredotočati le na lasten napredek, pa je vseeno v zvezi napredkom ali depresijo povezan z vsakim drugim narodom. Frank je povezan z angleškim funtom in ameriškim dolarjem; prenos zlata iz Pariza v New York in nazaj počasi vpliva na cene izdelkov, ki jih prodajo v Saigonu. Naša sodobna civilizacija je prepojena z ljubosumjem in sovraštvom. To gotovo ni civilizacija Bratstva.

Poskušajmo si predstavljati, da sta vsak moški in ženska v vsaki deželi v svetu dojela dejstvo Univerzalnega Bratstva, da je napredek posameznika v skupnosti odvisen od napredka skupnosti kot celote in da je dobrobit posameznega naroda odvisna od dobrobiti vseh drugih narodov. Predstavljajmo si za trenutek, kakšne spremembe bi to prineslo. Prvič, vso bogastvo sveta - njegovi rudninski viri, proizvodi, od kmetijskih do industrijskih, vseh narodov - vso to bogastvo bi bilo prepoznano kot skupna last človeštva kot celote. Skrbna ureditev nekega Mednarodnega Odbora, ki bi predstavljal vse narode, bi poskrbela za ugotavljanje, koliko vsak narod potrebuje surovin, strojev in proizvodov ter koliko bi moral ta narod izvoziti. Vsi bi sprejemali načelo, da noben narod ne sme uporabiti svojih prednosti za to, da bi nadvladoval druge narode.

Mednarodni Odbor ne bi mogel ustvariti raja za vse, vendar pa bi lahko veliko storil za odpravo današnje silovite tekmovalnosti. Kaj omogoča to tekmovalnost? Z uporabo zbranega bogastva privilegiranih razredov, s kopičenjem inventivnosti ter z izkoriščanjem nemočnih množic, je določeno število poslovnih ljudi organiziralo svoj narod tako, da vlada drugim narodom. Dandanes v poslovnem svetu ne obstaja niti najmanjša predstava o tem, da plača delavcev ne bi smela biti odvisna od prodajne cene izdelkov,

ampak od potrebe delavca po določenih pogojih za življenje, ki so bistveni za njegovo življenje kot človeškega bitja, ki nima le materialne potrebe, ampak tudi kulturne in duhovne.

Toda v dobi Bratstva vrednost franka, funta ali dolarja ne bi nakazovala blaginje Francije, Anglije ali Amerike. Kazalci, ki jih gre iskati, bi morali biti, koliko boleznih je bilo odpravljenih, koliko je v deželi vrtov in parkov, koliko ur je na razpolago za oddih, koliko moških in žensk se ukvarja s poezijo, kako malo je kriminalnih dejanj in kako prefinjeni in prijazni so postali ljudje. V dobi Univerzalnega Bratstva se bomo osredotočili na dobrobit vsakega posameznika, najsi je ta bogat ali reven, izobražen ali neizobražen. Vsak narod bo prepoznal potrebo, da sodeluje z vsemi drugimi narodi, in kdaj mora žrtvovati svoje lastne posebne interese za dobro človeštva kot celote.

V smeri te velike dobe v prihodnosti delujemo teozofi. Ne delujemo le z razmišljanji, ampak z določnimi idejami, ki so jasne in logične. Umu raziskovalca predstavljamo v preiskavo določena široka načela; ne pravimo: "Verjeti moraš, sicer boš šel v pekel," ampak: "Obstajajo določena dejstva in zakoni, ki jih lahko odkrijete sami, če vam je do tega dela. Pridobljeno znanje vas bo naredilo bolj srečne in bolj koristne."

Temeljne ideje

Dovolite mi, da vam sedaj predstavim nekatere od glavnih teozofskih idej. Prvič, vesolje ni zgolj kraj, kjer naključno delujejo naravne sile. Vsak dogodek, ki se je zgodil od začetka časa, se je zgodil v skladu z določenimi zakoni, ki so vrojeni v vesolju. Ti zakoni so izrazi Zavesti. Vse, kar obstaja, od elektrona do največje zvezde, je prepojeno z Zavestjo.

Ta temeljna Realnost je tako onstran našega dosega, da so jo modreci in svetniki poimenovali z nasprotujočimi se izrazi. Mnogi so ji naredili ime "Bog"; medtem ko so jo drugi poimenovali Zakon, Nebesa, Veliki Arhitekt, Evolucija. Vsak človek mora, v skladu s svojim značajem in izkušnjo, dolo-

čiti, na kakšen način bo gledal na to Zavest, ki usmerja vse. Trenutno jo imenujmo Bog.

Druga velika resnica je ta, da narava Boga prebiva v vsakem moškem in ženski. Mi nismo ta telesa, ki umrejo; to so le oblačila, ki jih nekaj časa nosimo in nato odložimo. Mi smo Nesmrtni duše. Popolnost Boga prebiva tudi v nas, kajti mi "živimo, se gibljemo in prebivamo" v Njem. Vendar pa se mi ne zavedamo naše Božanske Narave, dokler je ne prebudimo.

Rodili smo se zato, da uresničimo našo resnično naravo. Naše rojstvo je vstop v delavnico ali laboratorij, v katerem z delom počasi razvijamo naše sposobnosti. Vendar pa ni mogoče uresničiti Božanske Narave v nas z izkušnjami enega samega življenja. Zato se vedno znova in znova reinkarniramo. Vstopamo v življenje, se rodimo, rastemo, delujemo, zaključimo naše delo in se ponovno vrnemo. Naš povratak je smrt. Po počitku v nebesih, po rasti preko uresničitve radosti, ki smo jih načrtovali, a nismo dosegli, se ponovno vrnemo v rojstvo, bolj čisti, močnejši, modrejši, da bi nadaljevali z delom ter tako postali bolj izkušeni v mišljenju, čutenju in delovanju. To je Reinkarnacija.

Ko živimo in delujemo, včasih uspemo, včasih ne. Delamo dobro in delamo zlo, glede na to, ali nas vodi naš altruizem ali naša sebičnost. Ko delamo zlo, ustvarjamo neskladje v univerzalni harmoniji, tako da moramo obnoviti to harmonijo. Zlo, ki ga počnemo, mora biti izničeno z dobrim; dobro, ki ga počnemo, mora biti preoblikovano v bolj daljnosežno dobro. Ta proces sejanja in žetve se imenuje Karma. To je zakon ponovne ureditve, ki ga človek sproži z vsako od svojih misli, besed in dejanj.

Ker so duše božanske, so vse duše enakovredne. Obstajajo mlade in stare duše, vendar pa so vse bratje. Navkljub vsem razlikam - rojstvu, zmožnosti, okolju; rasi, veri; spolu ali barvi kože; dobro ali zlonamernosti - vsi ljudje tvorijo nedeljivo Bratstvo.

Mi vsi, veliki ali mali, nevedni ali modri, tvorimo verigo, in močnejši rastejo s pomočjo šibkejšim. Bratstvo je zakon rasti vseh ljudi.

Toda to Bratstvo se širi na vse - živali, ptice, ribe, celo rastline, gore in morja. Mi rastemo preko naše združenosti z vsemi stvarmi. Božanska Narava, ki je latentna tako v njih kot v nas, pomaga naši vrojeni Božanskosti delati korake naprej v svoji lepoti.

Božanskost v človeku

Tu moram usmeriti vašo pozornost na idejo, ki sem jo ravnokar omenil: da znotraj nas obstaja Božanska Narava, ki je polna dobrote in lepote. Ko se ozremo naokoli po svetu in vidimo tako veliko sebičnih in krutih ljudi, tako mnogo nepravičnih in takšnih, ki jim ni mar za dobrobit skupnosti in naroda, ni lahko verjeti v temeljno človekovo dobroto. Pa vendar je ena od največjih teozofskih resnic ta, da je človek, ne glede na to, koliko zla počne, v svoji temeljni naravi vseeno dober in plemenit.

Zakaj počne zlo? Zaradi nevednosti. Mi vsi si želimo biti srečni; to je globoko ukoreninjen instinkt v nas. Vendar pa še ne posedujemo znanja o resničnem pomenu sreče. Tavamo v našem iskanju sreče, točno tako kot človek v zatemnjeni sobi, ki se spotika ob ovire, ko jo skuša na hitro zapustiti. Noben človek ne počne zla zavestno, to je, vedoč, da je to zlo. Misli, da ne gre za zlo, ali da je to na nek način opravičljivo. Zlo v nas je posledica pomanjkanja razumevanja zakonov naše rasti, ravno tako kot je vsaka bolezen, zaradi katere trpimo, znamenje kršenja zakonov zdravja.

Dobro in zlo je ena izmed največjih ugank. Uganko začnemo reševati, ko začenjamo z aksiomom, da ima vsak človek nekje v sebi naravo Božanskosti. Vendar pa je ta, v človeku prebivajoča Božanskost, skrita; je tako zastrta pred našimi očmi, tako da pri zlobnem človeku opazimo le njegova zlobna dejanja, ne pa seme dobrote in lepote, ki skušata prebiti oklep, pognati korenine in vzbrsteti. Ali niste opazili, da so vsi veliki svetniki, vsi resnično popolni ljudje, nežni do vseh, celo do zlobnih? Zakaj? Zato, ker, ko opazujejo zlobnega človeka, vidijo, ne njegova zlobna dejanja, ampak poskuse semena dobrega, da bi se objavilo. Tako kot je z majhnim otrokom, katerega noge so še šibke in ki zato po dveh ali treh korakih pade, tako je z zlobnimi

ljudmi. Oni ne razumejo sami sebe, niti zakonov njihove resnične rasti in sreče. Vodijo jih spodbude njihovih želja, zaradi česar tavajo in povzročajo rane sebi in drugim.

Ali ste kdajkoli držali v roki grob diamant, ki še ni bil obrušen in zloščen? Grob diamant je brez sijaja, v njem ni iskre; z lahkoto bi ga zamenjali z majhnim kremenjakom. Pa vendar obstaja v tem grobem diamantu sijaj popolnega diamanta. Toda popolnost je potrebno izvabiti na površje z umetnostjo obdelave. Ta ne more spremeniti diamantovega ustroja, vendar pa uporablja poznavanje njegovega ustroja za loščenje njegovih medlih površin, dokler te ne postanejo gladke in bleščeče. V medlem diamantu, ki ga izkopljemo iz zemlje, je lepota popolnega diamanta vedno skrita.

Tako je tudi z našo človeško naravo. V najglobljih predelih nas samih smo dobroti, resnica, ljubezen in lepota. Toda kdo jih bo priklical iz teh kotičkov? Kdo bo razumel našo skrivnostno naravo in nam pomagal odkriti naš resnični jaz?

Kaj pravi Karma?

Obstaja nekdo, ki razume in ki nam bo pomagal. To je Življenje. To Življenje, ki ga moramo živeti jaz in vi, s toliko boja in bolečine ter tako malo veselja in miru, to življenje samo po sebi je naš učitelj in vodnik. Naša življenja niso takšna kot so po naključju. V svetu ni naključij. Če vidim na tleh, pod vejami, mango, ne rečem, da je tam po naključju; poznam celotno zgodbo, kako je nekoč iz mangovega semena zraslo drevo, kako je to drevo začelo po nekaj letih cveteti; kako je kmalu zatem na drevesu stotine malih mangov in kako je nekega dne, ko je določen mango dozorel, ali pa je nevihta močno stresla drevo, ta mango padel. Ves čas lahko sledim temu, kako učinek sledi vzroku; in četudi nisem bil prisoten, ko je pihal veter, vem, kaj se je moralo zgoditi.

Na povsem enak način vodi ta zakon vzroka in učinka tudi naša življenja. Ta zakon karme pravi: delaj dobro in sledila bo sreča; delaj zlo in rezultat bo nesreča. Včasih učinek sledi vzroku v trenutku; položite prst v ogenj in

takoj se boste opekli, kajti zakon Karne deluje hitro. Včasih pa je rezultat odložen; posadite nekaj semen riža in morali boste čakati nekaj dni, preden se bodo pojavili zeleni kalčki, in tedne, preden boste lahko poželi riž. Vse težave v življenju - bolečine telesa in uma, neizpolnitve naših hrepenenj, ovire, ki se pojavljajo na naši poti, ko iščemo srečo, so učinki vzrokov, ki smo jih zasnovali dolgo tega, v naših preteklih življenjih. Ne spomnimo se, kje in kdaj smo sprožili delovanje teh sil; vendar pa se k nam vračajo isti učinki. Kako naj se soočimo s temi učinki, kako naj sprejmemo našo žetev?

Moder človek sprejme svojo žetev bolečine z vdanostjo; nevedni človek postane jezen in krivi druge. Karma vas ne kaznuje, zato ker ste prekršili zakon dobrote; ampak vam pošilja rezultat kot bolečino. Toda Življenje zahteva od vas, da neprestano rastete, da bi odkrili svetu skrito lepoto vaše duše. Če ste torej modri, boste sprejeli svojo žetev bolečine brez upora; uporabili boste svoje trpljenje kot priložnost za to, da postanete bolj čisti, bolj razumevajoči do drugih, v vseh ozirih močnejši. Neumen človek bo krivil druge in s svojo zamero bo postal do njih nepravičen ter si tako ustvaril novo žetev bolečine.

Govoril sem o težavah in trpljenjih v življenju. Vendar pa obstajajo tudi srečni trenutki. Vsako izkušanje sreče je prav tako žetev iz preteklosti. Modri človek bo sprejel takšno žetev z zahvalo in razpršil svoja semena veselja na daleč in na široko, tako da bodo vsi ljudje lahko imeli korist od njegove dobre karme; nevedni človek pa bo stiskal svojo srečo k sebi in govoril: "To je moje" in je ne bo delil z drugimi. Modri bo rasel tako s svojimi bolečinami kot radostmi; tako kot grob diamant, ki je vpet v brusilno kolo, bo modri človek uporabil vsako Karma, ki se vrne k njemu, za izpolnitev svojega značaja.

Karma narodov

Tako kot v človekovem življenju ni naključij, tako kot je vsak njegov dan le stvar pobiranja žetve iz preteklosti ali sejanje za prihodnjo žetev, tako je tudi s svetom kot celoto. Svet, ki je sestavljen iz milijonov ljudi, ima tudi

svojo dobro in zlo Karmo, kolektivno Karmo teh milijonov ljudi. Kajti današnji prebivalci sveta so bili njegovi prebivalci pred petsto leti, pred tisoč leti, v drugih deželah. Ko se ponovno rodijo, prinesejo s seboj svojo preteklo Karmo. Tako kot seje dobro in žanje srečo, ali pa seje zlo in žanje bedo, človek, tako je tudi z Narodi. Moški in ženske, ki sedaj živijo v nekem narodu, so živeli skupaj v preteklosti v neki drugi deželi; tam so si pomagali ali pa škodovali drug drugemu. Vračajo se skupaj, da bi izčrpali sojo Karmo. Narodi se dvigajo in padajo, imperiji prihajajo in odhajajo, ne po naključju, ampak zaradi Karme. V ozadju rasti narodov in imperijev je nespremenljivi zakon Karme. Če si narod dovoli, da njegovi nemočni pripadniki trpijo, če si dovoli, da močni izkoriščajo slabotne, potem se narod ponovno rodi, da preko nesreče za nesrečo požanje svojo Karmo. Obstaja strog, nepopustljiv sodnik, ki sodi brezobzirnim, krutim, mogočnim, tako ljudem kot narodom. To je Karma. Karma včasih deluje hitro, včasih pa je delovanje odloženo; vendar pa deluje stalno in nihče ne more ustaviti njenega delovanja z molitvijo ali kesanjem.

Univerzalnost Življenja

Tako kot mora prehajati otrok, zato da bi se vzgojil, iz razreda v razred, iz vrtca do univerze, tako je tudi vsakim od nas. Ne le, da ne smemo početi zlo, ampak se moramo veseliti dobrega in ga ustvarjati na vseh straneh. Ne le, da moramo biti potrpežljivi, ampak tudi močni, da bi razvili svojo lastno pobudo. Ne le, da moramo posedovati dober intelekt, ampak tudi sočutno srce, ki razume. Vsaka krepost, ki so jo lahko predstavlja vaša domišljija, je potrebna za izpopolnitev vašega značaja. Šola in univerza našega urjenja pa je Življenje. Vodeni od zakona Karme se rodimo vedno znova in znova, enkrat kot moški, drugič kot ženska; včasih v telesu vzhodnjaka, včasih tistemu zahodnjaka. Svet, s svojimi rasami, narodi, posli, umetnostmi in znanostmi - to je naša univerza, na kateri se izpopolnjujemo.

Ko se ponovno rodimo, prinesemo s seboj naše pretekle zmožnosti. Če sem bil v svojih preteklih življenjih dober glasbenik, bom imel naravne sposobnosti za glasbo celo kot otrok. Če sem živel kot skopuh, ali pa kot

krut moški ali ženska, bom kazal ta svojstva celo kot otrok. Ne prihajam naključno v družino, v kateri se rodim; moj oče, moja mati, moji bratje, sestre, moja žena ali mož, moji otroci, vsi, ki so karmično povezani z mano, so bili to povezani z mano že v preteklosti. Prijatelj, ki ga imam sedaj predano rad, je bil tisti, ki mi je pomagal v preteklem življenju, ki je z ljubeznijo izvabil iz mene dobroto. Sovražnik, ki je do mene krut, je tisti, ki sem ga v preteklem življenju ranil. Povsod obstaja Karma, za posameznika, za narod, za cel svet.

A s prehajanjem dob se svet počasi spreminja. Življenje za življenjem vsak od nas postaja bolj plemenit in bolj prepojen z ljubeznijo. Ker se vsi vračamo življenje za življenjem, poneseemo z vsako dobo civilizacijo k višjemu cilju. Vse to pa se ne odvija mehanično, ampak ker za vsem tem obstaja načrt.

Veliki načrt

Tako kot mora obdelovalec diamanta poznati znanost obdelovanja diamanta, tako kot ima on v svojem umu načrt za delo, ki ga bo opravil, tako je v ozadju sveta obstaja načrt za njegovo rast iz ene na drugo stopnjo civilizacije. Ali ne obstaja znanost o rastlinah, ki se imenuje botanika? Ali ne razkriva botanika študentu, da vse rastline rastejo v skladu z zakonom, ki je vrojen v naravi? Tako obstaja tudi v svetu vrojen načrt za njegovo evolucijo. Nekateri imenujejo ta načrt Božanski Um, ki usmerja evolucijo; drugi ga imenujejo Dharma ali zakon Pravičnosti. Če vam bo do tega, da preučujete teozofijo, vam bo predstavljeno precej, kar bo potrdilo, da dogodki v svetu niso naključni. Migracije ljudstev, vzpon in padec imperijev, prihod ene religije za drugo, pojavljanje vladarjev, pesnikov, umetnikov - vse to je del Velikega Načrta, ki skuša organizirati življenja ljudi tako, da bi vsak človek razkril dobroto in lepoto, ki sta skriti v njem.

Recimo, da bi po nekem čudežu prejeli popolno razumevanje pomena vašega življenja, zakaj ste se rodili z določenimi sposobnostmi in ne drugimi, zakaj so se od vašega rojstva do sedaj odvili raznovrstni dogodki; ali

vam ne bi takšno razumevanje pomagalo rešiti uganke, s katerimi se vsakodnevno soočate? Recimo, da bi prejeli tudi razumevanje razlogov za zapletene dogodke v svetu, zakaj obstajajo med narodi ljubosumja in kakšen bo zato rezultat; ali ne bi zaradi takšnega razumevanja postal svet bolj zanimiv?

To je vrsta razumevanja, proti kateremu vas lahko vodi teozofija. Ko boste preučevali teozofijo, boste začeli razumevati samega sebe, vašega prijatelja, vašega sovražnika, vašo deželo, celoten svet. Najprej boste odkrili, da ni nikjer naključij, ampak da povsod deluje zakon; in drugič, da celoten svet in njegove milijone ljudi vodi Božanski Razum. Vaš um bo začel povsod odkrivati razloge; vaša sočutja se bodo okrepila, ko boste spoznali, da se svet počasi premika proti sreči, navkljub strahoviti teži njegove sedanje bede.

Teozofija poziva k delovanju

Recimo, da bi vas nekdo popeljal na puščoben predel dežele, ki meji na prenaseljeno mesto, ki se ne more širiti in v katerem živijo moški in ženske v takšni gneči, da ni mesta niti za en sam park ali otroško igrišče; recimo, da bi vam ta človek rekel: "Pripeljali bomo vodo z gora, zgradili kanale, posadili žito, zelenjavo in drevesa; tukaj bomo naredili park, tam gledališče in tam igrišče za staro in mlado; podrli bomo to nezdravo mesto in pripeljali tisoče v to puščavo, ki jo bomo spremenili v vrt; pridi, ali mi ne boš pomagal?" Kakšen bi bil vaš odgovor? Ali ne bi sodelovali, ko bi enkrat sprevideli, da je takšen čudovit načrt dejansko mogoče uresničiti?

Podobno je z življenjem, ko enkrat dojamete glavne teozofske ideje. V ozadju tragedije vašega življenja, v ozadju tragedije sveta kot celote, boste odkrili čudovit načrt. Modrost, ki jo boste prejeli preko teozofije, bo vaši najgloblji intuiciji razkrila, da se v ozadju Načrta nahaja neskončna ljubezen Boga, ki se izliva preko ljubezni in usmiljenja, in da bo načrt dosegel veličasten uspeh, kajti nobena človeška volja se ne more zoperstaviti končni Božanski Volji. Teozofija se vam bo razkrila kot poziv k delovanju, kot klic, da napredujete kot zagovornik soljudi, ki se bori za odpravo zla v vsaki

obliki - brutalnosti, krutosti, pijančevanju, boleznim, korupciji, nevednosti in apatiji.

Teozofija vas bo poučila o tem, da je edini način hoje po poti k vaši lastni sreči delo za srečo drugih. Preko njenih učenj boste spoznali, da lahko pomagate, četudi lahko pogosto čutite, da ste vi tisti, ki najbolj potrebujete pomoč. Božanska Modrost, kar je teozofija, ne bo neka vrsta religije, ki bi vam jo nudili drugi, ampak notranja luč vaše lastne duše, ki ste jo odkrili, ker ste odvrgli obvezo z vaših oči in tako lahko sedaj vidite sami.

Delo za druge

Po celem svetu, v šestinpetdesetih deželah (v času nastanka članka, op.p.), teozofi delujejo zato, da bi odprli dobo Bratstva. Vedo, da ta Zlata Doba ne more nastopiti takoj; tako kot trajalo stoletja, da so se ustvarila in ohranjala trenutna zla, tako bodo potrebna stoletja, da bi jih odpravili. Toda njihova srca so predana temu delu; vedo, da bodo, ko bodo oni zapustili ta svet, druge generacije teozofov nadaljevale z delom, dokler ne bodo v novi inkarnaciji znova nadaljevali sami.

Mi teozofi nismo drugačni od preostalih soljudi; zaslužiti si moramo za življenje s svojim poklicem, kot uradniki, kot trgovci, kot delavci. Smo takšni kot ste vi. Pa vendar smo drugačni; to pa zato, ker gledamo daleč naprej in vidimo veličastno prihodnost za vse ljudi in za nas same. Vemo, da bo naša odrešitev prišla, ne od nekega zunanjega odrešitelja, ampak iz nas samih, s tem ko bomo postali plemenitejši in nežnejši. Naše navdušenje raste z vsakim dnem, ko bolj in bolj razumemo Božansko Modrost, ki se imenuje teozofija. Radi bi delili naše navdušenje z vami; okužili bi vas radi z našim idealizmom, z našim pogumom; z vami bi radi delili naše upanje in našo tolažbo. Od teozofije smo prejeli tako veliko in to bi radi delili z vami. Zaradi tega sem prišel v vašo sredino, da bi vas srečal kot svoje brate, da bi vam razkril, da sem vaš brat, in da lahko kot teozofi spremenimo cel svet v eno Bratstvo.

Živeti v korist človeštva

Ed Abdill

Izvleček iz *The American Theosophist*, December 1986, Wheaton, Illinois, U.S.A.

Kaj resnično pomeni življenje v korist človeštva? Ali to pomeni, da bi morali preživeti večji del našega časa za medicinske raziskave ali v poskusu, da bi odkrili neko orodje, ki bi nas odrešilo dela? Ali bi to lahko pomenilo, da smo zaposleni s tem, kar imenujemo delo za druge? Ali to pomeni, da moram vedno dajati prednost drugim, da si vedno vzamem manjši del? Ali to zahteva, da podarim svoj denar in posest revnim ali tistim, ki so tega bolj potrebni kot jaz?

Gotovo ni nič od tega, kar smo omenili, brez vrednosti in koristi, še posebej, če je opravljeno iskreno. Še več, vse te stvari in še mnoge druge so lahko zunanji odsev neke notranje obveze za služenje človeštvu. Toda, to ni nujno tako. Obstajajo mnogi, ki raziskujejo le zaradi svoje lastne rasti in ugodja. Pišejo, skladajo, opravljajo družbeno ali celo "duhovno" delo, zaradi sebe. To, kar počnejo, lahko, in pogosto tudi resnično pomaga človeštvu; toda ostaja dejstvo, da delujejo predvsem v svojo korist. Mnogi se celo posvetijo delu za druge zato, ker so nekje slišali, da "bodo zadnji prvi", in prav to je tisto, kar si želijo - biti prvi. Raziščimo to vprašanje še globlje in se vpra-

šajmo, kaj bi lahko bilo najbolj v korist človeštvu. To lahko precej zoži naš seznam in lahko navdihne mnoge, da bi začeli z “mirom” ali “ljubeznijo”. Brez dvoma bi za večino mir pomenil le konec vojne in ljubezen le čustvo. Ne glede na to, vse prej kot idealno definicijo, pa so takšne težnje vseeno daljnosežne in bi, če bi to bilo mogoče, predstavljale velik blagoslov. Uni-verzalna skladnost ne bi bila dosežena, vendar se bi vsi strinjali, da bi bile odstranjene vsaj posledice zla, to je, revščina, trpljenje in žalost bi se nehale na vseh nivojih. Do te mere bi bilo mogoče dogovor doseči sorazmerno lahko. Vendar pa bi se v zvezi z izvorom in zdravljenjem zla pojavilo toliko idej, predlogov in trditev, da bi, če bi o tem razpravljali na mednarodni ravni in vključili vse religije in šole mišljenja, lahko sprožili (vsaj) besedno vojno!

V Pismih Mojstrov Mojster Koot Hoomi piše: “... izvor vsakega zla, najsi malega ali velikega, je v človekovem delovanju, v človeku, katerega inteli-genca ga usposablja za svobodnega predstavnika v Naravi. Ne povzroča bolezni narava, ampak človek. Njegovo poslanstvo in usoda v ekonomiji narave je, da umre naravne smrti zaradi starosti ... Hrana, spolni odnosi, pijača so vse naravne potrebe v življenju; pretiravanje pripelje do bolezni, revščine, trpljenja, mentalnega in fizičnega, ki je nato predano bodočim generacijam, naslednikom obtožencev, kot največje zlo ... Postanite pože-ruh, razuzdanec, tiran in postanete povzročitelj bolezni, človeškega trpljenja in revščine. Odpovejte se vsemu temu pa boste stradali, prezirani boste kot nič in večina krdela, vaših soljudi vas bo prisilila v trpljenje za celo vaše življenje. Zato ni niti narava niti neko namišljeno Božanstvo tisto, ki ga je treba obsojati, ampak človekovo naravo, ki je postala nizkotna s sebičnostjo. Dobro razmislite o teh besedah; odstranite vsak vzrok zla, ki ga lahko zazna-te in mu sledite do njegovega izvora, in tako boste razrešili eno tretjino problema zla.”

Vsak ve, kaj običajno mislimo s sebičnostjo; za vsako ceno na prvo mesto postavljati sebe, biti primarno zaposlen s svojimi lastnimi potrebami in

hotenji. Sebičnost je lahko tudi čisto čustvenega tipa, ko zahteva popolno čustveno zadovoljitev za sebe, pogosto na račun in zapostavljač druge. To je lahko nekaj tako preprostega kot je na primer poslušanje glasne glasbe, ker nam to ugaja, ne da bi pomislili na dejstvo, da to lahko moti druge. Obstaja tudi vrsta mentalne sebičnosti. Običajno se ne izraža očitno, ampak med vrsticami, ko pravimo, “moj pogled na stvar je Resnica, celotna Resnica, in nič drugega kot Resnica.” In namesto, da bi dodali, “tako mi Bog pomagaj”, raje dodamo, “Bog ti pomagaj, če se ne strinjaš”.

Obstaja pa še višja in daleč bolj nevarna oblika sebičnosti, o kateri govori tudi mojster K.H. On pravi, da so sebičnost, domišljavost in samoljubje v višjih principih “daleč bolj nevarne kot te iste napake v nižji, fizični naravi človeka.” On dalje pravi, da takšna notranja razvada na površini ni nujno vidna, in da obstajajo takšni, “ki so, ne da bi kdajkoli pokazali kakršenkoli zunanji znak sebičnosti, silovito sebični pri svojih notranjih duhovnih težnjah. Ti bodo hodili po poti, ki so jo enkrat izbrali, z očmi, ki so zaprte za vse druge interese kot le za svoje, in ne bodo videli ničesar izven ozke poti, ki jo je napolnila njihova lastna osebnost.” Notranja sebičnost je tudi posesivna, čeprav ne v zunanjem smislu. Ti ljudje so prepričani, da z zunanjo plemenitostjo, z vzdržnostjo in s spreminjanjem svojega zunanjega življenja v skladu z njihovo predstavo o duhovnosti dosežejo za sebe nebeško blaženost, znanje, moč in končno nirvano. Njihov motiv ostaja osredotočen na njih same in po Mojstru K.H., “je motiv vse”.

Po drugi strani pa radi razmišljamo, da življenje v korist človeštva pomeni, da se moramo lotiti nekega velikega duhovnega ali človekoljubnega dela. Radi verjamemo, da bi morali opustiti svoje posvetne posle in se posvetiti “duhovnemu” delu. Posameznikom, ki tako razmišljajo, se pogosto dogaja, da je skoraj v vseh primerih njihova zaposlitev popolnoma irelevantna. Mi lahko živimo v korist človeštva kot bankir, kot uradnik ali kot zdravstveni delavec; lahko pa smo tudi guru, teozofski delavec ali celo predsednik društva, pa še vedno živimo le za lastno korist.

Zame življenje v korist človeštva ni toliko vprašanje človekove zaposlitve, ampak bolj drža uma. Je bolj notranja pozornost iz trenutka v trenutek, obveza, nagnjenje do in pozornost do občega dobrega.

Življenje v korist človeštva ne zahteva velikih zunanjih prispevkov človeštvu. Moramo se začeti zavedati dejstva, da lahko veliko več in trajnejšo škodo povzročimo s pogostim izražanjem jeze, potrnosti, vznemirjenosti, skrbi in nepotrebne razdraženosti. Z našo jezo, z našimi negativnimi čustvi, tako individualnimi kot kolektivnimi, smo delno odgovorni za svetovne vojne in terorizem. Bolj kot "Tega nebi smeli", moramo delovati pozitivno za splošno dobro, na zunaj, ko nam to dopušča talent in okoliščine, in notranje, kjer je to daleč bolj pomembno in vedno mogoče. Tako je Mojster K. H. pisal učencu: "Poskusi napolniti mero vsakega dne s čistimi mislimi, modrimi besedami, prijaznimi dejanji."

In na koncu, če je človek notranje čist, bo sorazmerno lahko poskrbeti za zunanjo naravo. Po drugi strani pa, če zapostavljamo notranjo sebičnost in delujemo le na osebnost, bomo le zamaskirali dejanski problem. Takšna ideja ni nekaj novega v teozofskem gibanju. Njen izvor je pripisan Jezusu, ko je videl, kako duhovni voditelji njegovega časa skrbno opazujejo zunanja pravila ravnanja, medtem ko zapostavljajo svoje lastno nečisto notranje stanje.

Če želimo živeti v korist človeštva, potem moramo to početi s čiščenjem sebičnosti naših duš in nevednosti umov. Tega ne moremo početi s križarskim pohodom za spreminjanje sveta, kot tudi ne le z meditacijo in študijem. To zahteva popolno preobrazbo. Zato je H. P. B., in mnogi drugi, poudarjala, da moramo živeti življenje, če želimo doseči modrost. Mi se lahko naučimo nekaj o teozofskih načelih, ne da bi se spremenili, vendar pa bo tako znanje v najboljšem primeru le površinsko. Intelekt lahko in mora dojeti načela, vendar pa je modrost več kot le intelektualno dojemanje. Porodi se, ko um, dejansko celotno osebnost, očistimo, povežemo in odpremo globlji naravi.

Modrost ni nekaj, kar lahko dobimo. Mi smo tako navajeni pridobivati stvari in menimo, da je modrost tudi proizvod, ki ga lahko pridobimo. Modrosti ni mogoče pridobiti. To ni nek predmet, ki bi ga lahko poiskali. To je bolj samo bistvo našega notranjega bivanja.

To je modrost, ki razprši vso nevednost.

Z redkimi izjemami, moramo mi šele doseči tako vzvišeno stanje popolne povezanosti. Ne glede na to sem resnično prepričan, da lahko vsak od nas naredi nekaj, da bi pregnal nevednost in sebičnost v nas samih in nato s svojim življenjem (veliko bolj kot le z besedami) pomagal to razpršiti v drugih. Izbira je resnično vedno naša. Mi smo lahko, če želimo, vedno motivirani za obče dobro, lahko vedno mislimo nanj in se učimo postopno pozabljati nase.

Teozofija kot vodilo v življenju

Anonimni avtor

Theosophical Siftings, Zvezek 2.

Dandanes živimo v praktični dobi in vsak sistem ali teorija se mora dokazati na polju delovanja. Kako malo je mogoče pridobiti z verovanjem, je običajen očitek Cerkvam. Njihove različne veroizpovedi so se ob porajanju novih problemov v teologiji ali znanosti skozi stoletja stalno razvijale in dandanes imajo različne, ločene sekte vsa mogoča prepričanja v zvezi s kakršnokoli možno temo. In ne nahaja se majhen del teh tem na področjih, ki so zelo oddaljena od praktičnega življenja, obenem pa brez kakršnihkoli sredstev za dokazovanje. Obravnavajo takšna vprašanja, kot je, na primer, število in narava Božanskih Bitij, značaj in obnašanje Božanske Volje, določnost prihodnjega življenja, najboljša oblika cerkvenih obredov - vsa z malo pripomočki za predstavitev in brez kakršnekoli koristi, ko so predstavljena. Še več, povsem očitno je, najsi obstaja En Bog ali Trije, najsi On vnaprej določa ali ne, najsi so grešniki večno ali le začasno pogubljeni, najsi je Krst učinkovito sredstvo za oproščanje, različne sekte niso naredile veliko, da bi bil ta svet bolj vreden Božanske skrbi, ali pa da bi zmanjšale zlo, ki naj bi ga zdravile religije. Kot tiste, ki naj bi ohranjevale moralo, odprav-

ljale greh, prenavljale družbo, so Cerkve zagotovo obžalovanja vredna polomija. Ne le, da se družba ne prenavlja, ampak sedaj nobeden od njih ne pričakuje več, da bi jo prenavljale. Gostobesedna skrb nepomembnih veroizpovedi povsem jasno ni naredila nič, da bi pokončala zlo.

Če je temu tako, potem je gotovo, da to ne bo uspelo tudi nobeni novi veroizpovedi. Razreda, ki se zanimata za človeški napredek, človekoljubni in pobožni, oba, če se jima predstavi nek neznan načrt za takšen napredek, poudarjata, da so bile do sedaj veroizpovedi neuspešne. Pravita, v celoti točno, da ne potrebujemo novo platformo ali Cerkev, ampak nekaj, kar bo imelo svoj cilj in zagon, s katerim doslej še ni nihče poskusil. Če Teozofija nima boljšega cilja od sekt, če ne spodbuja močnejšega vzgiba, če ne more pokazati bolj določenih in vrednih rezultatov, potem jo lahko enako zavrnejo že sedaj, kot bi jo šele po jalovem poizkusu. Če pa nam, po drugi strani, ponuja večje upanje in boljšo spodbudo, če lahko dokaže, da je to dvoje dejansko delovalo tam, kjer so bili konvencionalni poskusi neuspešni, potem je vredna tega, da ji prisluhnemo. Vprašanje doktrine ni tako pomembno, čeprav nek etičen sistem seveda vzbuja večje upanje, če ima racionalni temelj.

Poglejmo, ali nepoznan sistem, ki ga imenujemo "Teozofija", in ki je bil zadnje čase deležen tolikšne pozornosti s strani razmišljujočega sveta, poseduje kakršnekoli značilnosti, da bi lahko nadomestila religije. Te niso prenovile človeštva; ali ga lahko ona?

Prvič. - Teozofija razkriva vzrok za vse grehe in za večino bede življenja. Vzrok je sebičnost. Vsaka oblika nepoštenja, nasilja, zlorabe, celo nespoštljivosti, izhaja iz želje po uveljavitvi človekovih lastnih ciljev, ne glede na to, če se pri tem žrtvuje pravice drugih. Vso nasilje nad soljudmi, vsi poskusi, da bi si prilastili njihove posesti ali načrte, vsi napori, da bi jih omalovaževali, zasencili ali ponižali, izražajo čutenje, da je samo-poveličevanje pred vsem drugim. To isto velja za osebne razvade, kot tudi tisto osebno zaničevanje Božje avtoritete, ki bi ga lahko imenovali "brezbožnost". Zato je koren vsega zlega ravnanja zoper Boga, zoper druge ljudi ali zoper samega

sebe samoljubje, ki je tako močno, da raje žrtvuje vse drugo, kot pa da bi popustilo.

Iz tega prepuščanja izhajata dve stvari.

Prvič; bolečine zavisti, razočaranja, ljubosumja in vse zlobne in pekoče strasti, ki spremljajo vsako misel o jaz; in popolna izguba vseh tistih prefinjenih, prijaznejših radosti, ki so sad dobronamernosti in altruizma.

Drugič; omejevalne mere, ki jih je družba, zaradi lastne varnosti, dolžna uporabiti zoper najbolj grobe oblike agresije - delavnice, zapori, sramotilni odri, ki niso tuji nobeni civilizirani deželi in cerkvi. In če želimo dojeti, kakšen bi bil učinek univerzalnega kraljestva nesebičnosti na ljudi, potem si lahko predstavljamo deželo brez sodišč, zaporov in miličnikov, družbo brez poneverb, šikaniranja ali zavajanja, skupnost, katere vsako srce je brez zavisti in pretkanosti kot tudi brez žalosti in bolečine. Koren univerzalne bede bi bil izkoreninjen, potok izsušen ob svojem izviru.

To je tisto, kar prinaša Teozofija. Njen osnovni nauk je absolutna enakost človekovih pravic in univerzalna obveza, da se jih spoštuje. Če na sosedovo posest - čutenje, lastnino, srečo, kaj vse ne - gledam kot na svojo, in če to čutim, potem si je ne bom prisvajal. Še več. Če zaznavam resnično bratstvo ljudi, in če sem uglasen z zakonom sočutja, ki ga priključuje, če vem, da najbogatejše ugodje izhaja iz dajanja in ne prejemanja, potem ne bom pasivno ne-agresiven, ampak aktivno dobronameren. Z drugimi besedami, bom resničen človekoljub. In s tem bom za sebe pridobil najvišjo srečo, kajti "kdor najde svoje življenje, ga bo izgubil". Pravite, da je to krščansko besedilo? Dobro; je pa tudi izvleček teozofije.

Drugič. - Teozofija nenehno poudarja resnico, da bo vsako dejanje, pravilno ali napačno, deležno primerne nagrade. Večina religioznih sistemov pravi drugače. Običajno vključujejo "nadomestni" načrt, s katerim se lahko izognemo kazni in zagotovimo nezasluženo blaženost. Toda, če je mogoče prenesti nagrade, je mogoče tudi dolžnosti, in na ta način se v moralni red vesolja vnese kaos. Še več, otipljive nepravilnosti človeškega življenja, tiste

nepravičnosti, ki žalostijo ljubeče srce in pečejo zagrenjeno, ostajajo nepojasnjene. Vse neenakosti, protislovja in negotovosti okoli nas so nerešljive. Ne moremo spoznati, zakaj cveti zlo in veni dobro. Na najbolj pomembna človeška vprašanja se spusti noč.

Teozofija pa jih v trenutku osvetli. Vztraja, da moralni vzroki niso nič manj delujoči kot fizični, in da je njihov učinek, najsi škodljiv ali koristen, nezgrešljivo povezan z vsakim moralnim dejanjem. Ni pobega, nobene izgube, nobene negotovosti; zakon je absolutno nepopustljiv in neustavljiv. Posameznik mora sam plačati vsak tolar dolga. Nikakor ne nujno v enem samem življenju, ampak nekoč in nekako, v njih dolgi verigi, se neizprosna pravica izpolni; kajti učinek vzrokov, porojenih na moralni ravni, se mora izčrpati v fizičnih okoliščinah.

Če sebičnost predstavlja metodo družbene prenove, potem mora Karma - kajti to je ime tega nauka pravičnosti - predstavljati njeno spodbudo. Nič se ne izgubi - nobeno dobro, nobeno zlo, ne more odmeti brez svojega sada. Rezultat dejanja je enako gotov kot dejanje samo. Kako je lahko sistem nepraktičen, če odstranjuje vsako oviro s poti zakona vzročnosti in potrjuje izvajanje kot ključ za njegovo celotno delovanje?

Tretjič. - Teozofija meni, da je vsak človek oblikovalec svoje lastne usode. Ob tem se ves teološki ustroj "izbranosti", "vnaprejšnje usojenosti" in "vnaprejšnje določenosti" nečastno razbije na koščke. Nič bolje se ne godi pol-materialnim teorijam o "sreči", "usodi" in "slučajnosti". Pomete z vsako teorijo, ki prelaga odgovornost ali hromi trud. Teozofija ne pozna nič takega. Vztraja, da smo lahko le to, kar smo hoteli biti, da ni moči, ne nad ne pod nami, ki bi nas lahko spodnesla ali odvrnila, in da je naša usoda v naših lastnih rokah. Morda lahko zaznamo lepoto tega pojmovanja prihodnosti, ki ga uteleša, v ponovni vzpostavitvi Božanske polnosti, preko nenehnega čiščenja vsega, kar je čutno, sebično in omalovažujoče, tako da se lahko s tem zaznavanjem borimo, da bi dosegli ta oddaljen cilj; ali pa, da se samo-omamljeni, občutljivi le za prehodno in materialno, tesno oprijemamo naših sedanjih radosti, ne da bi se ozirali na druge in na Karmični zakon.

Toda, kakršenkoli je že naš ideal, kakršenkoli je že trud, kakršenkoli je že rezultat, pripada le nam. Nobeno Božanstvo ne bo pozdravilo osvajalca kot ljubljenca Nebes; noben Demon ne bo zagrabil izgubljenega v svoje vnaprej usojene kremplje. Sami smo se ustvarili takšne, kakršni smo; mi smo tisti, od katerih je odvisno, kakšni bomo.

Tu nastopi dejstvo Re-inkarnacije. Nobeno posamezno življenje ni primer-
no za človekov razvoj. Na zemljo se mora vračati vedno znova in znova, okušati njegovo kakovost, tlakovati svoje izkušnje in disciplino, in vsako življenje na zemlji določa naravo naslednjega. Iz tega sledita dve stvari: prvič, naše sedanje stanje razkriva, kaj smo dosegli v preteklih življenjih; drugič, naše sedanje navade določajo, kakšno bo naše naslednje življenje. Oblikovalna moč prebiva v nas; naše stremljenje nas navdihuje, naša volja vpliva na zaželeni cilj. Da bo človek postal to, kar si želi, da bi postal, je gotovo popolnost poštenosti.

Ali je med mnogimi načrti za človeško izpopolnjevanje, ki jih je zabeležila zgodovina in s katerimi je poskusilo človeštvo, kateri enako razumen, enako pravičen, enako nepristranski, enako povzdigujoč, enako spodbuden, kot ta, ki ga predstavlja Teozofija? Umetne razlike in pojmovanja so v celoti izkoreninjena. Tu ni prostora za namišljena stremljenja. Mehanska sredstva so popolnoma odsotna. Izpostavljen in naznanjen je koren vseh delitev in sovraštev - sebičnost. Jasno je razglašena nespremenljivost moralnega zakona. Uresničitev posameznikovega cilja povsem pripada posamezniku. To pomete z vsemi umetnijami in izniči vsako preverjanje, ki so si ga izmislili teologi, in odpira pot najvišjemu idealu religiozne vneme, zagotavljajoč, da se v dolgem računu, ki ga sestavlja človek v svojih številnih življenjih, ne izgubi nobena postavka, da v vsako naslednje prenaša svojo odločnost in zmožnost doseganja izbranega cilja. Teozofija tako počne to, kar ni, ali ne more, noben drug sistem - potrjuje moralno zavest, ščiti občutek moralnosti, spodbuja moralni vzgib. Zato je tako uporabna kot izvedljiva.

Na ta način Teozofija tudi postaja vodilo v življenju. Ko je pred človeka enkrat postavljen cilj in gotovost, da vsako dejanje vpliva na ta cilj, potem

je naenkrat določeno vprašanje koristnosti kateregakoli dejanja. Ali je neko dejanje sebično, ne-bratsko, napadalno? Potem je ne-teozofsko. Ali vodi proti ne-sebičnosti, duhovnosti, napredku? Potem ga Teozofija potrjuje. Preizkus je preprost in nezapleten ter zato izvedljiv. Tisti, ki naj bi ga vodila skozi zapletenosti življenja, ne potrebuje nobenega duhovnika ali posrednika. Razsvetljen s strani Božanskega Duha, stalno prisotnem v njegovem notranjem človeku, spodbujen od pogleda na končno združitev z Najvišjim, prepričan, da prinaša vsak napor svoj neločljivo povezan rezultat, zavesten, da je on sam odgovoren za njegovo uresničitev, lahko nadaljuje skladno, z upanjem in radosten, osvobojen zlih slutenj glede pravičnosti in uspeha, močne vere, da se bo tisti, ki se prilagaja Naravi in njenim zakonom, prilagodil tudi usodi, ki jo ona napoveduje Človeku.

Vsak človek je potencialno teozof

Weno R. Bergström

Theosophia, November-December 1944.

Ali vam je kdaj prišlo na misel, da je celotno človeštvo, da je vsak posamezni predstavnik te širne skupnosti, potencialno, če že ne dejansko, to, kar imenujemo teozof? Da ne more biti drugače, pa četudi ljudje imenujejo svoje cerkve z drugimi imeni. Če preidemo od splošnega pogleda na posameznika, potem gre za vas in za mene; za družino v sosedstvu in gor ali dol po ulici, v vseh mestih in deželah naše zemlje. Morda je to potrebno nekoliko pojasniti.

Z besedo teozof, v njenem operativnem ali realističnem smislu, mislimo na določeno osnovo temeljnega razumevanja fizičnega in duhovnega odnosa, ki si ga delimo vsi, pa čeprav je ta obarvana z in ovita v raznovrstne čustvene, okoljske, družbene in kulturne dosežke vsakega posameznika. Brez teh potez obstaja osnovna združenost, skupni imenovalec, temeljna norma, ki je istovetna v vsakem od nas.

Glavna teza del H. P. Blavatsky, ustanoviteljice Teozofskega društva, je ta, da imajo vse religije, ne glede na ime, skupen izvor v jedru Modrosti, ki se je porodilo s prihodom človeka in ki so ga ohranjali tisti, ki jim je bila zau-

pana ta skrb. Skozi zgodovino človeka se je to jedro resnice pojavljalo vedno znova in znova preko govora velikih Učiteljev, Krišne, Bude, Krista, če naštejemo le nekatere; vsakokrat z značilnimi potezami obdobja in z značilnostmi tistih, ki so zabeležili učenja teh Učiteljev. Ne smejo nas zavesti nauki, veroizpovedi in dogme, ki so jih kasneje objavile inštitucije, cerkve ali skupnosti, ki so se nato razvile in se razglasile za avtoritativne upravljavce teh učenj. Dejstvo ostaja jasno, resnica je obstajala pred učitelji in kasnejšimi inštitucijami in bo tudi vse preživela.

Kaj so te resnice, ki vidijo v vseh ljudeh teozofe? Predvsem ta, da teozofija govori o “temeljni istovetnosti vseh Duš z Univerzalno Nad-Dušo”. Moramo si predstavljati tisto iskro Zavesti, ki prebiva v vsakem od nas kot božanska in istovetna z Zavestjo v vsakem pripadniku človeške rase, pa čeprav se lahko razlikuje po svoji stopnji. Ustrezno pojmovanje te Resnice, te Velike Realnosti, nudi ključ do vrat vsakega dostojnega templja, ki je posvečen čaščenju Božanskosti in zagotavlja dostop vsem ljudem kot svobodnim udeležencem v Božanski Naravi. Zato je le malo pomembno, kako imenujete vašo cerkev, saj ste po rojstvu bratje in kot taki potencialno teozofi.

Spomnimo se besed H. P. Blavatsky:

“... kdorkoli, ki čuti, da so njegovi interesi enaki tistim vsakega bitja, ki je revnejše in manj srečno od njega samega; vsak moški ali ženska, ki sta pripravljena prožiti roko v pomoč tistim, ki trpijo; kdorkoli, ki razume resničen pomen besede “Egoizem”, je po rojstvu in s pravico Teozof. Lahko je gotov, da bo v naši sredini vedno našel enako čuteče duše.”

“Čeprav svoboden, da sledi katerikoli intelektualni smeri, ki mu je všeč, pa mora vendar vsak član našega društva priskrbeti nek razlog, zakaj naj bi mu pripadal, kar pomeni, da mora vsak član prispevati svoj delež, četudi je ta lahko majhen, k mentalnemu ali kakšnemu drugemu delu v korist vseh. Če nekdo ne dela za druge, potem nima pravice, da bi se imenoval Teozof. Vsi si morajo prizadevati za svobodo človeškega mišljenja, za

izločitev sebičnih in sektaških vraževerij in za odkrivanje vseh resnic, ki so v dosegu človeškega uma.”

Etični vidik teozofije ni edini vidik

H. T. Edge

Theosophical Siftings, Zvezek 6

Precejšen del tiste veje našega teozofskega čtiva, ki obravnava vsakodnevno življenje študenta okultizma, je napisan v obliki pridige; to pomeni, da je sestavljen iz moralnih načel in opozoril, katerim je dodan poziv zavesti in čutu dolžnosti. Rečeno nam je naj ravnamo na določen način - recimo, da prakticiramo altruizem, ker je to prav, ker je to naša dolžnost. Na kratko, v tej vrsti besedil je poziv namenjen srcu. Toda na naše vsakodnevne odnose z našimi prijatelji študenti bolj, in bolj pogosto, vpliva dejstvo, da na precejšnje število aspirantov tovrstni pozivi niso le brez učinka, ampak so za njih celo odvrtni. Pritožujejo se, moralna svarila, ne glede na svojo vzvišenost, v njih povzročijo, že zaradi same narave svarila, občutke, ki bi jih lahko primerjali s tistim učenca v nedeljski šoli, ko ga opominja učitelj; to je, čutenje neprijetne prisile, z željo po neposlušnosti - že zaradi neposlušnosti same. Ti občutki niso nezdravi, kakor tudi niso znamenje pomanjkanja moralne vitalnosti v značaju posameznikov, pri katerih se vzbudijo; učitelji vzdržnosti vam bodo povedali isto zgodbo in razložili, kako nesmišeln je poskus, da bi spreobrnili pijance tako, da bi jim govorili, da je pijančevanje napačno, ali da ni povšeči Bogu. Razlog je isti v obeh primerih, in

sicer ta, da je poziv usmerjen na napačno čutenje, da se dotikamo napačne strune, preko napačnega presojanja posameznikovega značaja. Ustroj mnogih ljudi je takšen, da njihova glava vlada srcu v veliko večji meri kot pri njihovih prijateljih; oni usmerjajo svoje ravnanje bolj na podlagi razuma kot pa čutenja, bolj na podlagi primernosti kot pa dolžnosti. Zanašajo se na samega sebe in njihova intelektualna bistrost, ki je običajno nadpovprečna, je od otroštva navajena s primernim prezirom gledati na mnenja svojih bolj običajno obdarjenih prijateljev, ki se ravna po konvencionalnih običajih. Zato imajo dobršno mero intelektualne domišljije in zato poziv na njihov čut dolžnosti do njihovih prijateljskih bitij ali do Boga takoj trči ob njihov ponos in samo-zaupanje ter sproži vprašanje: “Zakaj naj bi deloval tako? Kdo pa je ta Bog, katerega mnenje naj bi bolj upošteval kot svoje lastno? Kdo pa so ti Adepti, da bi mi zapovedovali tok ravnanja brez naslanjanja na razum?”

Pravilen način ukvarjanja s takšnimi ljudmi ni ta, da jih obsojamo, kot da so brez vesti ali čuta dolžnosti, ampak da se dotaknemo neke druge strune v njihovi naravi, da bi jim ponudili ustrezno hrano. Zahtevajo, da se jim pokaže razumnost nekega načela, da se prepričajo v njegovo primernost, v njegovo usklajenost z zakoni skladja. Nesmiselno jim je govoriti, da morajo biti nesebični; oni morajo vedeti zakaj; nek intelektualni razlog bo zanje veliko bolj prepričljiv, kot pa zgolj poziv na njihov čut dolžnosti. Na primer, medtem ko je večina študentov lahko zadovoljna s tem, če se jim pove, da morajo biti nesebični, da si to želijo Mojstri, da je tako prav, pa je potrebno tem intelektualnim študentom pokazati, da je sebičnost bolezen, da s sebičnostjo hromijo sami sebe in škodijo svojim so-bitjem. Študentje etike ne bi smeli obtoževati študentov znanosti, če se za njih zdi, da pridobivajo večjo korist in ugodje iz preučevanja ustreznosti v naravi kot pa iz meditacije o moralnih življenjskih pravilih. Morali bi vedeti, da se vzpenjamo na goro po njenih različnih straneh, in da, čeprav ne hodimo po istih poteh, vse te vodijo do njenega vrha. Zaradi tega bi priporočil tistim, katerih intelekt je močnejši od srca, da vsakokrat, potem ko preberejo neko teozofsko pridigo

in se znajdejo v položaju “porednega učenca”, pomislijo na to, da obstaja več kot le ena pot napredovanja in da je za končen dosežek nujna tako intelektualna presoja kot moralna prepričanost. In da se lahko, če v tej inkarnaciji niso usposobljeni za vzpon na goro po strani, ki se imenuje dolžnost, nanjo vzpnejo po strani, ki se imenuje skladnost. Rezultat bo na koncu enak, kajti tako dolžnost kot skladnost sta le delna aspekta celotne resnice.

Vzemite za primer človeka, katerega prevladujoče čustvo je ljubezen do skladja, v tolikšni meri, da se zdi nemogoče, da bi lahko hodil po katerikoli drugi poti. Takšnega človeka se ne sme hraniti s pridigami, njegov občutek za dolžnost je še šibak in on ne prenaša prisile. Pokazati se mu mora, kako v veselju deluje zakon skladja, kako prinaša mir in srečo, kjerkoli kraljuje, in kako sebičnost krši ta zakon ter ustvarja enak učinek kot neustrezna nota v glasbenem akordu. Kot primer tega lahko iz svoje lastne izkušnje avtorju knjige “Načini Meditacije” ponudim še en način. Sedemo za klavir in pritisnemo na tistih šest tipk, ki tvorijo “skladen akord” in katerih vibracijska razmerja pripadajo prvim šestim številom (do1 do2 sol2 do3 mi3 sol3). Najprej sprožimo prvo noto, ki predstavlja veliko osnovno zavest vesolja; nato zaporedoma vse ostale, tako da skladje pridobiva na svoji popolnosti, dokler ni zaokrožena celotna galaksija duhovnih moči. Meditacija o tem skladju in njemu ustrezne duhovne ideje, katerim nudi oporo, lahko veliko bolj koristijo študentu kot pa množica pridig.

Za drugi primer vzemimo primer človeka, katerega najmočnejše čutenje je ljubezen do lepote oblike. Če pripada razredu “častilcev z glavo”, potem bo nesmiseln poziv na njegov čut dolžnosti, da bi ga spodbudil k temu, da postane okultist. Pokazati mu je treba, da je lepota oblike le izraz lepote mišljenja in da je neumen tisti, ki je lupine in vrže stran jedrca. Tako bo hitro dojel povezavo med individualizmom in grdoto oblike na eni strani ter altruizmom in simetričnostjo oblike na drugi. Ta dva primera bi za enkrat morala zadostovati, vendar pa bi jih bilo mogoče podati še več.

Univerzalno bratstvo

Alexander Fullerton

Predavanje v Aryan T. D., New York 1889

Theosophical Siftings, Zvezek 2.

Izraz “Univerzalno Bratstvo” je očitno razširitev zamisli, ki se nahaja v ozadju besede “brat” - otrok istih staršev, na celotno človeško družino. Ob njem nam takoj pridejo na misel enake pravice, skupen interes, medsebojna ljubezen in odgovarjajoča skrb. Še več, spodbuja poživljajoče pojmovanje tega, kakšno bi lahko bilo stanje stvari v svetu, če bi bila zakon celotnega življenja družinska nežnost, če bi se končala rasna in plemenska sovraštva in če bi vsak občutil krivico, povzročeno tujcu, enako ostro, kot če bi bila povzročena njegovemu sorodniku. To je pravšen pogled na človeško solidarnost in nje živo razumevanje bi odpravilo vojne med narodi, družbeno nasilje in osebno nepravilnost. Njegov neomejen vpliv na zagotavljanje miru in dobrohotnosti so sprevideli tudi ustanovitelji Teozofskega društva in ga razglasili za prvega od svojih ciljev, ne kot neko prikupno čustvo, ne kot neko všečno frazo, ampak kot načelo delovanja, kot sredstvo za družbeno prenovo. Če vanj ne bi verjeli, potem ne bi bilo Arijskega društva, ne bi bilo današnjega srečanja.

In ker je dejstvo, da gre za načelo in ne za čustvo, je to dober razlog za raziskavo njegovega značaja. Če gre za načelo, potem mora imeti koren, mora

vzdržati analogijo z drugimi načeli, mora biti zmožno praktične uporabe in se tudi mora podrežati omejitvam in pravičnim pridržkom. Ker je izraz "Univerzalno Bratstvo" izpeljanka, si lahko najprej ogledamo to in tako povzamemo dejstva o univerzalni človeški družini iz dejstev v domači družini, ki jih povzemajo.

Ko iščemo to, kar predstavlja povezovalni vpliv v družini, ga po mojem mnenju lahko najdemo v ničemer drugem kot tem, kar predstavlja povezovalni vpliv povsod drugod - v privlačnosti. Ne gre le za odnos. To je povsem slučajno. Mi ne izbiramo naših sorodnikov nič bolj kot izbiramo svoj značaj. Niti ne gre za tesnost povezanosti. Ta lahko sproži tako sovražnost kot prijateljstvo. Dejansko je posebna grenkost družinskih prepričevanj. Niti ne gre za zavest o skupnih prednikih, kajti starši so lahko zelo neprijetni in vse prej kot vir skladja. Niti ne gre za podobnost nagnjenj, kajti različnost lastnosti je pri otrocih splošno znana. Niti ne gre za nujno isti interes, kajti interesi v domači hiši so si zelo pogosto v nasprotju in vzbujajo sovraštvo. Niti ne gre za instinkt povezovanja zoper sovražnike, kajti ta bi lahko deloval le v barbarskih skupnostih ali tistih, ki jim vladajo fevdalni zakoni.

Toda, če ne gre za nobeno od teh stvari, za kaj potem gre? Znova moramo usmeriti pogled v dejanske družine in se tako poučiti. Naše lastno opazovanje nam bo pokazalo, da imajo tam, kjer so družinske vezi zelo močne, pripadniki družine enake okuse, zamisli, težnje in cilje. Kjer so družinske vezi ohlapne, imajo pripadniki družine različna prepričanja, se razlikujejo v nagnjenjih in navadah, imajo različna merila glede vere ali dolžnosti. Kjer so določeni člani družine v eni skupini, drugi pa v drugi, pa lahko vidimo, da enote veže neko skupno sorodno mišljenje - mnenja, okus, kaj vse ne. In tam, kar ni tako redko, kjer se en član razlikuje od ostalih in najde svoje prijatelje povsem izven družinskega kroga, je to zaradi tega, ker značaj družine ni tudi njegov značaj, tako da mora svoje družbene potrebe zadovoljiti drugje. V tem ni nič skrivnostnega; vse je odraz delovanja privlačnosti. In privlačnost je, kot vsaka druga sila, pri čemer bo vztrajal

vsak študent okultizma, veliko močnejša v nematerialnih področjih uma in duše, kot pa na materialni ravni mesa in krvi. Z drugimi besedami, privlačnost med dvema sorodnima dušama je neprimerljivo močnejša kot med dvema telesoma, ki imata slučajno iste starše.

Toda, nadalje, kaj je podlaga za to privlačnost? Če analiziramo privlačnosti, odkrijemo, da so vse tiste, ki so čisto sebične ali po značaju določno slabe kakovosti, lahko le prehodne. Pregovor pravi, da šminka slej ko prej izgine, vendar pa ni nič manj res, da so povezovanja zaradi sebičnih ciljev krhka v tolikšni meri, da ima vsaka vpletena stran svoj lasten interes kot najvišji. V nasprotju s tem so trajne vezi značilne za ljudi bolj prefinjenega značaja, ki priznavajo in spodbujajo določena načela, med katerimi vlada visok občutek za pravičnost in plemenitost, kjer se, na kratko, sebičnost podreja altruizmu. Združenost, ki obstaja med enako čutečimi člani družine mora imeti svoj koren v takšnih lastnostih, ali pa ne bo trajala dolgo. Edina stvar, ki zagotavlja nadaljevanje privlačnosti, je zato dobrotu v vsakem od vpletenih.

Če so to dejstva, ki veljajo za družino, potem morajo biti to dejstva tudi v univerzalni človeški družini, o katere "Bratstvu" govori teozofija. Privlačnost določa povezanost njenih delcev. Mi ne pričakujemo, da se bo modrec družil z norcem, da bo razumen človek razveseljeval neumnega, da se bo tisti s širšim umom ujema z malenkostnim, prefinjeni z grobim, plemeniti z zlobnim, takten z nerodnim, radosten z godrnjavimi gospodičnami, tisti z visokimi načeli s tistim z nizkimi. Podobno seveda povsem naravno išče podobno. Že samo dejstvo, da dva človeka posedujeta človeško naravo, ni, samo po sebi, dovolj močna vez, saj se morda ne strinjata niti glede tega, kaj tvori človeško naravo, ali pa glede njenih resnično vrednih lastnosti, ali pa glede smisla obstoja, ali kako ga doseči. Sorodnost, in zato privlačnost, se začne tam, kjer gre, kakor pravimo, za "nekaj skupnega". Druga oseba nas mora zaradi nečesa zanimati, sicer za nas ne bo zanimiva.

Tako je, kakor pri družinskem bratu, tudi pri človeškem bratu trajanje privlačnosti odvisno od tega, koliko je ta dobra. Obstajajo vse mogoče vrste

povezanosti, od rahlih in kratkotrajnih odnosov na najnižjih ravneh življenja do vzvišenih zaupnosti plemenitih duš, kot je primer Damona in Pitije, ki ju je zgodovina naredila za nesmrtna, sveti spisi pa tistega Jezusa in Janeza Krstnika - da ne govorim o primeru dveh vzvišenih bitij, ki ju teozofi spoštujejo kot snovalca društva, toda katerih imen naj ne bi na lahko izgovarjali.

Potrebno je, da neomajno razumemo, da teozofija od vsakega zahteva, da vsem ljudem priznava enake pravice, da je do njih stalno prijazen, da spoštuje njih čutenja, da jih prijazno upošteva, da je neomajno pravičen, pripravljen pomagati in da se nesebično trudi. Nezmotljiv preizkus teozofskega duha je človekova vztrajnost v zvezi z vsemi temi stvarmi. Vendar pa mora biti čustvo vedno na uzdah razuma, in zgodovina vseh človekoljubnih naporov kaže, da so ti jalovi, če že ne škodljivi, ko ne upoštevajo enakovredno realnosti, ali ko zanemarjajo zakone, ki jih je mogoče dokazati na enak način kot sorodnosti. Teozofija bi bila edinstvena v človeški izkušnji, če se ne bi soočala z nobenimi takšnimi tveganji, ali če bi jo vedno zastopala hladna in uravnovešena presoja dobro izurjenih mislecev. Tisti med vami, ki so na tekočem s teozofskimi besedili, vedo, kako je potrebno nenehno uporabljati sposobnost razlikovanja in s kakšno skrbnostjo mora človek paziti, da ne bi uporabil nekega napačnega argumenta ali neko skrajno stališče, ali pa nek enostranski pogled. Nauk Univerzalnega Bratstva je še posebej ponazoritev tega, saj je sam po sebi plemenita misel, ki navdihuje podobe prihodnjih možnosti ter ohranja pravičen občutek, ki se zdi polovičnežu neomejen. Zato včasih naletimo na pretirane predstavitve, včasih dogmatske, včasih prenapete, in le redko na rzsodne in nepristranske.

Sedaj lahko na splošno rečemo, da ne more biti točna nobena teorija, ki je nujno v nasprotju s katerimkoli jasno dokazanim zakonom ali z dejstvi. Medtem ko je nauk Univerzalnega Bratstva lahko resničen, pa je katerakoli posebna predstavitev njegove uporabe zgolj teorija in se kot takšna podreja temu kriteriju. Mi na primer vemo, da so pravičnost, resnica, dobrobit družbe in delovanje določenih navad v družbenem življenju, nadrejenost

načela nad spodbudo, dejstva, in da je to zakon, ki ga ni mogoče kršiti brez škode. Katerikoli načrt, ki bi kazal na to, da jih ne bo upošteval in se kljub temu izognil škodi, zanika ta zakon, in je zaradi tega, ne glede na količino verjetnosti uresničitve, dejansko varljiv.

Prava teorija o Univerzalnem Bratstvu, takšna, ki upošteva ta dejstva in zakone, se nima česa bati, ko jo soočimo z njimi. In prav v tem soočanju se izkaže napaka zgrešene teorije, in, ker “ni religije nad resnico”, bi se morali mi teozofi veseliti vsakega procesa, ki odpravlja utvaro ali potrjuje realnost.

Oglejmo si primer. Ne redko se srečamo s trditvijo, da je, ker so vsi ljudje bratje, nežnost edini pravi način postopanja z njimi. To vključuje sedem stvari; (1) da bodo vse vrste ravnanja deležne enakega povračila; (2) da s podobnim postopanjem dobimo enak rezultat pri različnih značajih; (3) da je vzgoja občutka za pravičnost rezervirana za javne uslužbence in da ji ni mesta v zasebnemu razvoju; (4) da iz nezasluženga sočutja ne dobimo nobene stranske škode; (5) da smo bolj modri od Narave, kakršna se kaže v svojih nepretrganih delovanjih; (6) da je enostranska kultura boljša kot simetrična; (7) da je splošna narava v nižjih človeških principih bolj pomembna kot splošen interes v višji.

Nobena od teh stvari ni resnična. Ni dejstvo, da občutek moralnosti gleda na vsa dejanja kot na enaka po moralni kakovosti, in zato ne more biti dejstvo, da jim pripisuje podobno nagrado. Ni dejstvo, da se različne narave odzivajo na enak način na isto postopanje, o čemer lahko priča vsaka šola in družina. Ni dejstvo, da bi morali le sodniki vzgajati in izražati občutek za pravičnost, kajti ta občutek - ki je dejansko najbolj abstrakten od vseh in ga je najtežje pridobiti ter zato kaže na najbolj prefinjeno urjenje - je točno tisti, ki je najbolj učinkovit pri omejevanju agresivnosti in katerega bi morali še posebej razvijati v okviru notranjega razvoja vsakega inteligentnega učenca. Ni dejstvo, da nežnost brez razločkov ne pritegne zla, saj to kažejo tako socialne kot kriminalistične statistike. Ni dejstvo, da sentimentalna oseba izvede več dobrega kot naravni zakon; celoten zakon Karme deluje posredno ravno nasprotno. Ni dejstvo, da postanemo bolj podobni

bogu, če vzgajamo naše sočutje na račun našega razuma, in da postajamo bolj okrogli, ko postajamo mlahavi. Ni dejstvo, da smo bolj eno z drugimi zato, ker imamo telo iz mesa, in ne zato, ker nas združujeta duh življenja in resnica.

In dejansko se ta teorija ni porodila niti iz stanja stvari med brati v družini. Obstajajo dobri bratje in slabi bratje. Nihče ne trdi, da bi bilo potrebno na njih gledati in z njimi postopati enako. Z dobro voljo je seveda mogoče izraziti precejšnjo prizanesljivost, vendar pa se na deset primerov gotovo pojavi eden, ko pravičnost, pravice drugih in dobrobit celotne družine zahtevajo, da se določenega člana izžene in izobči. Ali je lahko karkoli bolj grozljivo kot trditev, da je imel brat, že samo zato, ker je brat, pravico, da nekaznovano slabo ravna s preostalimi člani družine? Če vaš brat ukrade vašo lastnino, ali vas lahko nato prosi, da ga rešite ječe, ker je vaš brat? Verjetno bi odgovorili, da je obstajal razlog, da vas ne bi okradel, ne pa razlog, da bi mu moralo biti dovoljeno, da vas okrade in da se izogne kazni. Človek se ne more sklicevati na privilegiran odnos, medtem ko odklanja svoje obveznosti. Dejansko bi bilo nenavadno, če bi, bolj tesna kot je zveza, ta nekomu omogočala večjo svobodo, da jo zastrupi in osramoti.

Podobno je z Univerzalnim Bratstvom. Nastopijo trenutki, ko je strogost nujnost. Veliki zunanji zakon Pravičnega je bolj neizpodbiten kot kakršnokoli sentimentalno sočutje; ostro orožje Pravičnosti ne more biti otopljeno s stokanjem ali obžalovanjem; daljnosežne potrebe celotne družine je potrebno bolj vzeti v obzir, kot pa trenutne muhe nepridiprava. Nimamo pravice, da bi žrtvovali dobronamerne zaradi zlonamerne, da bi žonglirali s čutom za spodobnost in postavili na glavo merila moralnosti ter obravnavali zlo, kot da bi bilo dobro. Če bi nas tako učila teozofija, potem bi bila vse kaj drugega kot blagoslov. No, jaz mislim, da nas ne. Ne verjamem, da nas uči kakršnihkoli naukov, ki bi slabili čut za moralnost ali ogrožali družbeno življenje. Če pa bi, bi bilo to v nasprotju z njenim lastnim velikim in temeljnim načelom - Karmo, obrambo pravičnosti.

Tako nežnost ni vedno dolžnost. Obstajajo prilike, ko se moramo v govoru, v delovanju, v funkciji sodelovanja, upreti in ukoriti naše brate, ki so nebratski. Človek, ko postane teozof, ne izgubi svoje terjatve do ustreznega postopanja; in če je ne, potem ne izgubi svoje pravice, da uveljavlja terjatev. Niti si, ko postane teozof, ne naloži dolžnosti, da bo zapiral oči pred kakršnokoli vrsto ali področjem resnice, ali da bo otopil katerokoli področje svojega moralnega sistema ali opogumljal enostranskost in nesorazmernost. Teozofija po mojem mnenju spoštuje Aristida enako kot Sv. Janeza.

“Toda,” boste rekli, “kakšen je potem domet, ki ga to dopušča delovanju bratskega čuta?” Jaz odgovarjam, še vedno velik, večji kot ga bo lahko kdorkoli od nas verjetno dosegel. Resnica je mnogostranska. V njej je prostora za prijazno podporo, za plemenito tolmačenje, za potrpežljivost in interes ter dobro voljo. V njej je veliko prostora za čut človekoljubja, za pospeševanje vseh bogatih in plemenitih dobrot, za sončno dobronamernost, ki rada preliva srečo na svojo okolico. Iz tega gotovo ne sledi, da ne bomo, ker je potrebno zaustaviti zlonamerne, spodbujali nobenega. Če slabi zapravi vaše spoštovanje, jih še vedno ostaja veliko, ki ga niso. Ne obstaja niti najmanjša nevarnost, da bi dobronamerni duh, kakorkoli povezan z razlikujočim umom, znašel v pomanjkanju ciljev. Če bi spodletel vsak zunanji poskus, bi za Teozofsko društvo še vedno ostalo veliko dela, ki gotovo, pri svoji nameri in vnemi, da razširi najbolj plemenit vzgib od vseh, ne more biti preseženo v bratskem čutenju. V tem lahko sodeluje vsak od nas in tako ponazarja in širi načelo Bratstva.

Tako bo, tako kot v družinah, tudi v širšem človeškem bratstvu deloval instinkt privlačnosti. Teozof si ne domišlja, da je njegov največji interes povezan s stvarmi na okoliški ravni. Njegov nauk je prej ta, da so višje ravni enako odprte za stremenje in da nudijo precej bolj bogato zadovoljstvo. Njegova polnejša sočutja se seveda usmerjajo proti tistim, ki so istega mišljenja. Tako kot izobražen človek ne najde veliko skupnega z nevednežem ali neumnežem, tako ga tudi ne neka eterizirana narava s tisto, ki je omejena za nematerialno. V višjih področjih mišljenja in intuicije morajo obstajati

bolj živahna gibanja sočasnih čutenj, širša obzorja za skupen napor, bolj navdihujoče teme za um in srce. Ko se razvijajoči se duh vzpenja na višje ravni, je tam manj prijateljev, vendar pa so ti bolj sorodnega mišljenja. Če roječa množica človeštva ostaja spodaj, to ni njegova krivda, ampak njihova. On ne zavrača odnosa, vendar pa odkriva njegove bolj fine značilnosti na svoji lastni ravni. In če se bo katerikoli človek pritoževal, da si od teozofa ni zagotovil neomejenega sočutja, ki ga, kakor se zdi, nakazuje izraz “Univerzalno Bratstvo”, bi mu teozof lahko odgovoril tako, kot teozofu pravi Adept, “Ne zahtevaj, da se spustim k tebi, ampak se ti vzpni sem gor”.

Kako teozofija vpliva na človekov pogled na življenje

George W. Russell

Irish Theosophist, 15. september 1894.

Predavanje v dublinski loži Teozofskega društva.

Ko vas prosim, da skupaj z mano obravnavate vpliv sistema mišljenja, ki ga imenujemo Teozofija, na človekov pogled na vse stvari, ki so vključene v izraz življenje, moram v uvodu priznati, da mojih zamisli nisem potegnil iz zajetnih knjig ali opravil neke obširne raziskave. Nadalje vas moram prositi, da verjamete, da je to, kar boste slišali, najbolj nepristransko poročilo, kolikor je to mogoče, o vprašanih, ki jih bomo morali nujno obravnavati.

Okvir kateregakoli posameznega uma ni konstantna količina; do neke mere je določen z vzgojo, okoljem in vrojenimi težnjami; vendar pa se stalno spreminja; nenehno je pod vplivom subtilnih sil in okoliščin ter se spreminja z vsako novo izkušnjo in z vsakim novim občutkom. Pa vendar ti vplivi pogosto kažejo na svojo prisotnost z velikim preobratom v drži uma, mi pa jih najlažje občutimo tako, da pogledamo, kako ta posameznikova dejanja, ki so večinoma hoten ali nehoten izraz njegovega stališča, pred-

stavljajo spremembo tega njegovega stališča. Dejansko nam naša lastna izkušnja ponuja veliko snovi, na kateri lahko delujemo; kajti, upam si trditi, da ne bo nihče vztrajal pri tem, da je njegova drža do ostalega vesolja enaka kot pred desetimi ali petimi leti, ali celo pred enim samim. Že hiter pregled nam bo pokazal, da so mentalni procesi, ki se pojavijo pred določenim delovanjem, na nek pomemben način drugačni od tistih pred desetimi leti. Pomembno je to, da ugotovimo, kako je do spremembe prišlo, in to, ali naj človek dovoli, da zunanji dogodki vplivajo na njegove mentalne sklepe, ali pa mora postati, preko modrosti, pridobljene z naporom, zavesten mojster svoje usode.

Teozofija ima za svoj vodilni nauk absolutno izvorno združenost in povezanost vsega življenja, najsi vidnega, nevidnega, intelektualnega ali duhovnega, kar nam takoj ponudi ključ do razumevanja trenutnega vprašanja; kajti, v skladu s pogledom, ki ga prevzame posamezni mislec v zvezi z močmi in odnosi samega uma, bo tudi pogled na njegove dolžnosti in odgovornosti, ki jih te moči in odnosi vključujejo; ali z drugimi besedami, Etika ali morala filozofije mora temeljiti na metafiziki. Torej, želim si biti čim bolj kratek pri opisovanju teozofskega pogleda uma in duše ter njunih moči in odnosov; in, če ne bi bilo nujno zaradi povezanosti mojih misli, bi se zatekel k navajanju številnih spretnih, razumnih in tehtnih predstavitev o tem vprašanju, ki ste jih slišali v tej sobi.

Teozofija sprejema, če to predstavim čim bolj zgoščeno, vesolje kot “razvijanje Božanskega življenja, ki deluje v vsaki obliki žive in nežive stvari”. Na človeka gleda kot na sestavljeno bitje, iskro tega božanskega univerzalnega duha, ki je oblečena v telo. Nesmrtni, neuničljivi človekov del je sestavljen iz te iskre univerzalnega duha, njegov nosilec je človeški duh, in um ali intelektualne sposobnosti. Ta uporablja kot bivališče telo, z njegovim živalskim življenjem, njegovimi strastmi in apetiti, kateremu človeštvo pripisuje tako velikanski pomen. Povezujoča vez je um, ki, poln vznemirjenja, močan in svojeglav, zaznava ves materialni obstoj in ga ženejo upanja in strahovi ter vihar obstoja. Lekcija, pri kateri je potrebno vztrajati in se je

naučiti, je ta, da je potrebno nižji del človeka, telo in njegove navezanosti, premagati in očistiti; in edini načini, na katerega se lahko naučimo njegovih resničnih funkcij, je preko trpljenja; ko to storimo, se nekoliko približamo cilju, ko začnemo istovetiti našo zavest z našim resničnim jazom in ne z utvaro. Moči uma, ki zaznavajo ves obstoj in njegove odnose do ostalega, so tisti povezujoči člen, ki prenaša stik z zunanjimi stvarmi duši, ki postaja nosilec Modrosti, ki je eno od svojstev tistega, kar nima nobenega svojstva. Zato pravim, da so te moči in odnosi uma, ki jih na široko obravnava teozofska literatura, odločilni dejavniki pri oblikovanju naše Etike. In ker nas, od Sokrata naprej, učijo, da je za usmerjanje našega lastnega ravnanja nujno samo-poznavanje, je poznavanje uma in njegovih zmožnosti izrednega pomena. Ta ima vsaj tri osnovne moči - in sicer, moč spoznavanja, moč čutenja in moč delovanja. Te moči, čeprav med seboj različne, pa niso ločene; ko raziskujemo poznavanje, čutenje in delovanje, oziroma to, kar imenujemo s temi izrazi, lahko odkrijemo, če to skrbno preučimo, da so to le kombinacije treh prvin, ki se razlikujejo zgolj po tem, katera prvina trenutno prevladuje.

Locke bi nam predlagal, da, ko pravim "Jaz poznam", to pomeni, da je v moji zavesti, tako kot v vreči, prisoten nek predmet. Toda nobena vreča ne more proizvesti pojava poznavanja. Da bi ga proizvedli, je potrebno izraziti neko dejavno moč, ki ji pravimo inteligenca. Poznavanje nekega predmeta v umu vedno proizvede neko z njim povezano čustvo; to čustvo je običajno ugodje. Včasih pa so težave, ki spremljajo pridobivanje poznavanja, tako velike in povzročijo takšno nezadovoljstvo in bolečino, da je v um v skušnjavi, da bi jih zavrgel iz svoje zavesti, skupaj s predmetom, ki jih sproža. Poznavanje in čustva, ki jih poraja, sprožajo dejanja, ki so rezultat vrojenega delovanja uma, ki so ga spodbudila. Tako vidimo, da predhodniki vsakega delovanja vključujejo kot dejavno moč inteligenco; in Etika, še posebej teozofska Etika, ima zato praktično vrednost, ne pa zgolj špekulativno zanimivost.

Ker sem se tako zelo oddaljil od moje teme, je točka, ki jo moram sedaj obdelati, delovanje sistema, katerega večje resnice sem skušal orisati, na posameznika.

Prvi razred ljudi, ki jih bom obravnaval, so ravnodušni ljudje. Za njih Teozofija predstavlja najširše možno polje in razloge za zaželeno delovanje. Kaže na to, da nobeno delovanje ni brez svojega neposrednega trajnega rezultata in da je zato stališče ravnodušnosti povsem nevzdržno. Nihče, ki je preučeval teozofsko literaturo, ne mogel v njej najti opravičilo za *laissez-faire*. Ta kaže na velikansko vrednost tega, čemur pravimo malenkosti, in na sorazmerno majhno vrednost tega, kar ravnodušni najbolj ceni. Teozofija stalno vztraja pri delovanju v neki smeri, po možnosti zavestnem, dobro vodenem delovanju, s čistim vzgibom.

Agnostik je nekako posebna skrb Teozofije. Njemu takoj razkrije smeri, v katerih je mogoče pridobiti nadaljnje, polnejše in večje vedenje na vsakem področju znanosti ali filozofije. Njemu pravi, “nadaljuj s svojo metodo raziskovanja in vedi, da nič ne smeš jemati za samo po sebi umevno, da ne smeš sprejeti nobene druge avtoritete. Išči znanje; mi lahko kažemo le na tisto pot, po kateri smo hodili sami. Razišči vsak kotiček svojega uma in se nauči, kako ga nadzorovati in kako občutiti svoje zaznave. Potem ne boš več nezaupljiv do svojih rezultatov kot mogoče nepopolnih, ampak boš vzpostavil nek tesnejši stik z Resnico”.

Obema, tako agnostiku kot ravnodušnemu, bo študij Teozofije prinesel zavedanje odgovornosti napram drugim, ki je temelj našega univerzalnega bratstva. Težil bo po odstranitvi osebnostne prvine, ki je doslej tako zelo zamegljevala in mračila človekova raziskovanja ter ga postopoma vodil do odstranitve strahu glede rezultatov, kar nam prinaša (z odstranitvijo kesanja ali odobravanja) mir uma, v katerem je mogoče opraviti veliko delo.

Poziv teozofije znanstvenemu raziskovalcu je praktično istoveten predhodnemu. Pokazal mu bo, kar tiho prepoznavajo številni njegovi tovariši, in sicer, da je brezupno in brezdušno prepričanje Materialista (da bo celotna

rast rase, boj za višje življenje, stremenje po kreposti, povsem izginilo, ne da bi pustilo kakršnokoli sled), uničujoče mentalno breme, ki vodi do popolne negacije; pokazal mu bo, da je duhovna človekova narava v popolnem skladju z resničnimi teorijami in enako odvisna od temeljnih zakonov in vzrokov.

Če preidemo s področja nevere na področje vere - če uporabimo ti besedi v najožjem smislu - poskušajmo obravnavati, na kakšen način bo Teozofija vplivala na verujočega v nauke nekega sistema religioznega mišljenja. Če vzamemo najprej primer običajnega Protestanta; Teozofija morda na videz ne bo uspela biti nadomestilo glede na svoje ločevanje osebnosti in Božanstva ter glede na navado molitve, kajti iskren duhovnik je navezan na oba ta dva nauka. A, če bi bila, kaj nadomešča? Prinaša spravo; ne spravo izpred 1861 let, ampak vsakodnevno spravo, ki jo mora vsak izvajati v svojem življenju in s tem imeti velik vpliv na njegove prijatelje; predlaga, da se možnosti nahajajo v vsakem od nas, le če iščemo resnično pot.

Poleg tega, in to ni majhna stvar, odpravlja grozljivo rakasto tvorbo cerkvene vladavine, ki tako silovito podpira idejo o ločenosti in osebnosti; in končno, ponuja, namesto govornih molitev k Bogu, katerega naj bi se človek bolj bal kot pa ljubil, združitev s tistim višjim jazom, ki, če ga iščemo, prinaša mir, modrost, neskončno sočutje in neskončno ljubezen.

Kaj lahko Teozofija ponudi Rimo-katoliku? Vse, kar ponuja Protestantu; in še to, da ni vzvišena le ena ženska, ampak vsa ženskost, ker je istega bistva in duh celotne narave. Kaže, da ne obstaja nobena nadrejenost, ampak da lahko vsak, tako moški kot ženska, s trudom, urjenjem in stremljenjem, postaneta vredna nebes in ponovne združitve z edinim virom življenja in bivanja. Kaže na to, da celoten nauk svetosti in blaženosti izvira iz Resnice, pa čeprav prikrite in spremenjene.

In kaj prinaša ostalim? Kaj prinaša tisti duši, ki čuti prisilo svojih intuicij, da bi prepoznala izvorno božanskost človeka, ki pa se ne izraža v cerkvah, tako da bi to ustrezalo njeni čustveni naravi? Kaj prinaša tistemu, ki ga,

zaradi njegove želje po boljšem svetu, jaz imenujem Simbolist, ker si v neki obliki umetnosti ali mišljenja stalno prizadeva izraziti tisto božansko energijo, ki je obenem modrost, zavestnost in energija? Ali ne prinaša Teozofija njegovi sili duše najboljši izhod? Ali niso njene ideje vsaj na istem nivoju, če že ne na višjem, kar mu lahko prinesejo njegovi najbolj sublimni trenutki čutenja? Če lahko v njenih nedrjih kdo najde mir, bo to gotovo simbolist, ki se vedno trudi izraziti svoj občutek za Resnično, Lepo, ki je navsezadnje le drugi odsev Višjega uma, s svojim poznavanjem bistva vsega življenja, tako da bo lahko z njeno pomočjo opravil svoje najplemenitejše delo za Človeštvo v družbi s tistimi, ki so, glede na to, da so predhodno za raso opravili vse, kar so lahko preko občutka dolžnosti, ki izhaja iz intuicij, spoznali, da jim nauki Teozofije ponujajo najširše možno polje za takšno delo in najbolj čist vzgib.

In sedaj, če končamo s posameznimi tipi, kako lahko gledamo na Teozofijo kot silo v Etiki? Srečamo se z odstranitvijo instinkta sebičnosti, ki je bil nujen za napredovanje Ega skozi njegov materialni ovoj do polnega in celovitega poznavanja svojega višjega jaza; srečamo se s predstavitvijo nauka Bratstva v njegovih najbolj plemenitih aspektih; srečamo se z nujno zahtevo, da se poveča in razširi odgovornost, in s spremljajočim občutkom moči sprejemanja in izpeljevanja te odgovornosti; in z rastjo višjega čutenja v nas prihaja tudi do občutenja dodatne moči; postopoma se učimo delovati brez razmišljanja o ali strahu pred rezultati; postajamo bolj strpni do pomanjkljivosti naših sosedov in manj do naših lastnih; odkrivamo, da z osvoboditvijo od predmetov čutov postajamo ravnodušni do majhnih težav in bolj svobodni v pomoči našemu sosеду, ko te pritiskajo nanj; z vedenjem, da vzroki za sedanja stanja počivajo v preteklem delovanju in da naša sedanja dejanja postajajo vzroki za prihodnja stanja, se postavljamo v položaj, ko lahko delujemo s polno mero naših moči in sprožamo takšne vzroke, ki bodo ustvarili najbolj srečne rezultate za človeštvo kot celoto; učimo se gledati na smrt, ne kot na odpiranje duhovnega življenja, ampak kot na odlaganje bremena, ki visi nad duhovnim življenjem, ki pa je vedno

z nami, tako sedaj kot pred rojstvom in po smrti; učimo se zaznavati metode, s katerimi vesolje izpeljuje svojo usodo; odkrivamo, da z vsakim dnem postaja močnejši naš občutek za nesmrtnost, za absolutno združenost z univerzalno dušo, ki se je najprej objavljal v nenavadnih čutenjih in čustvih; najdemo ključe do nadzora naših fizičnih in mentalnih sposobnosti in nismo presenečeni nad odkritjem deset tisočkrat večje vrednosti teh sposobnosti; vse bolj in bolj se usklajujemo s tem, kar čutimo, da je izvor vse Resnice; postopoma postajamo sposobni izraziti tista nema čutenja, za katerih veličino in sijaj nismo našli besed; dokler končno ne dosežemo, po mnogih inkarnacijah, trpljenju, včasih obupu, znanje, ki nas ponese onstran človeškega znanja v blaženost, ki je onstran naših sedanjih predstav, v mir, ki ga svet ne more ponuditi in ki presega vsakršno razumevanje, in ko smo se pripravljene odpovedati tej blaženosti in miru ter uporabiti to znanje za božansko sočutje do naših tovarišev, ki nam sledijo.

Toda kako lahko upamo na takšen napredek? Kaj moramo storiti, da bi uresničili te ideje? Ali dosežemo to stanje s tem, da si ga želimo? Ali ne obstaja nek način, s katerim bi se lahko z vsakim dnem pomaknili naprej? To je nekaj vprašanj, ki se bodo naravno pojavila na ustih vsakogar, ki ni v celoti seznanjen s teozofskimi idejami. In kaj naj povemo v odgovor? Ali naj rečemo, da je Teozofija le nauk za učene, kultivirane, premožne? Ali naj potrdimo, da sta krščanstvo in agnosticizem lažje dosegljiva za človeka s ceste? Ali naj rečemo, da Teozofija ni evangelij za današnje čase? Če obstaja kakšen rezultat od študija Teozofije, potem je to gotovo pridobitev Upanja, gotovega in določnega Upanja, ki kmalu postane Zaupanje, in kasneje, znanje. Odločno lahko trdim, da ni nobenega, kateremu ne bi ustrezal vsaj eden od tisočih aspektov Teozofije in ki bo dovolj močan, da bo postal vladajoče hrepenenje njegovega bivanja. Vendar pa enako odločno trdim, da je pri Teozofiji, tako kot pri vseh drugih stvareh, nujen čist vzgib in vztrajnost. Nobenega nič stane, če porabi eno uro na dan za meditacijo o nekem aspektu življenja, za razmišljanje o naši večni naravi in za prizadevanje, da bi se povezal z višjimi ideali čistosti, plemenitosti, Resnice.

Ali potem ne bi mogli ohranjati idejo o univerzalnem bratstvu, trdno zasidrano v naši zavesti, kot dejansko realnost, ki jo je mogoče doseči, in vedno delovati na tej osnovi. Meni nudi misel o absolutni združenosti vsega življenja tako visok ideal za vnašanje v praktično obliko kot mi to dovoljuje moja pomanjkljiva razvitost. Ali ne bi mogli sprejeti ta ideal, ali nekega drugega, kot tako bistven del našega mišljenja, da bi ta obarval vsa naša čutenja, čustva in dejanja? S tem bi odigrali svojo vlogo v boju. Tako ne bi bili kot Laodijci, ki niso bili ne topli ne hladni. Poskušajmo z naslednjim: poskusimo, da vidimo, kakšen bo učinek, in če se bomo, na podlagi lastne izkušnje, lahko prepričali v realnost te resnice; in nato nadaljujmo, da bi z naslednjimi preizkusi poiskali še večje resnice onstran te. Reinkarnacija in Karma sta bistvena nauka za uboge in revne; mentalno in fizično. V Teozofiji niso potrebne intelektualne bistroumnosti; gre za duhovno zaznavo, in kdo si bo upal reči ubogemu, da je ima manj kot njegovi tovariši.

Edino področje, na katerem ima vprašanje "izključnosti" kakršnokoli mesto, je vprašanje Okultizma. Večina ljudi je nezaupljivih do kakršnekoli tajne stvari. A ne pozabite, verjemite le v to, kar je vaš preizkus potrdil kot resnično, in ne obsojajte tistih, ki jih je neka neustavljiva spodbuda pognala v nadaljnje iskanje. Poleg tega naj se vsak, ki ni prepričan, da ga zanima študij Okultizma, raje ustavi, preden se čemurkoli zaobljubi or sproži rezultate, ki jih ne pozna niti medlo.

Naj torej ponovim dejstvo, da bodo resničnega napredka deležni le tisti, ki si ga želijo doseči.

Tisti, ki naj bi bili nekaj več
kot tisti, ki praznujejo in se smeji ter umrejo, bodo slišali
glas dolžnosti kot noto vojne,
ki spodbuja njihov duh k velikemu podjetju
in k zbiranju moči za nalogo.

Še enkrat, znebite se brezbričnosti ali njenega sinonima ravnodušnosti. Dejansko je brezbričnost podedovani greh človeške narave. Nadvladajte jo

in boste nadvladali boste ostalo. Ne moremo si privoščiti, da bi počivali na doseženem; moramo iti naprej. Mirovati namreč pomeni nazadovati - še slabše, zadrževati druge.

Za konec mi je morda dovoljeno, da podam nekaj mnenj v zvezi z vplivom, ki ga je imela Teozofija name. Priskrbela mi je zadovoljive razloge za življenje in delovanje; vnesla je gorečnost v to delo, kar ocenjujem kot eno od najbolj vrednih stvari moje življenjske izkušnje. Pomagala mi je do tistega najbolj notranjega čutenja čaščenja in stremljenja, ki ga posedujemo mi vsi; pokazala mi je, da s širitvijo človekove zavesti v tisto univerzuma človek pridobi več znanja in priložnosti za pomoč človeštvu; in pokazala mi je, kje lahko najdem snovi za znanstven temelj etike, pa tudi to, kakšni bodo obrisi bodoče gradnje; ter končno, pokazala mi je, da do spremembe predmetov naših želja in do tega, da ne cenimo več toliko stvari, ki so nam drage, pridemo preprosto s pridobitvijo zanimanja za širše in polnejše stvari.

Bratstvo: edini izhod

Boris de Zirkoff

Theosophia, Marec-April 1949

Ali je sodobnemu Teozofskemu Gibanju spodletelo?

To vprašanje se je postavljalo ob različnih časih in s strani zelo različnih ljudi. V zvezi s tem vprašanjem ne bi smel v umih resnih mislecev obstajati noben nepotreben dvom. Morda bo dobro, če obravnavamo obstoječe dokaze in poskušamo iz njih potegniti nekaj zaključkov.

Nekje v poletju leta 1884 je Adept, znan po začetnicah K. H., napisal A. P. Sinnetu naslednje pomembne vrstice:

“Zdaj bi že moral razumeti, prijatelj moj, da je naš stoletni poskus, da bi odprli oči slepega sveta - skoraj spodletel: v Indiji - delno, v Evropi - z nekaterimi izjemami - popolnoma. Obstaja le še ena možnost za tiste, ki še verjamejo: da se povežejo in se pogumno soočijo z nevihto ...” (*Mahatma Letters*, str. 362.)

In ko se v pripisu k temu pismu ponavlja, Mojster K. H. poudarjeno ponovi:

“Pravim ti, z zelo redkimi izjemami - nam je v Evropi spodletelo ...”

Z zgodovino organiziranih Teozofskih društev pred nami, od dne, ko je bilo napisano gornje pismo, je težko verjeti, da se je začetni napor, ki ga je v tistem času K. H. opisal kot neuspeh, od tistih dni naprej kot organizirano gibanje odkupilo, in to navkljub herojskim naporom in samo-žrtvujočim življenjem številnih okultistov, ki so neutrudno delali, da bi potisnili sodobne Teozofske organizacije iz njihovih potrtosti in rutin. Za razliko od svetih življenj in veličastnih dejanj teh redkih posameznikov so organizacije kot take raje ostale ukoreninjene in oblikovale svoja verovanja, vsaka v skladu s svojim posebnim kalupom in nagnjenjem.

Temeljno-načelo izvirnega teozofskega napora - "stoletni poskus", o katerem je govoril Učitelj - je bilo prepoznavanje in razširjanje dejstva o *Univerzalnem Bratstvu*, ki je v programu društva vseskozi zasedalo najvišje mesto in bilo obravnavano kot neprimerljivo bolj pomembno od kateregakoli niza oblikovanih učenj, ki jih lahko v celoti dojamejo le tisti, ki so se na njih pripravili s pomočjo življenja, ki je temeljilo na praktičnem udeležanju Bratstva.

Razdeljeno stanje sodobnega Teozofskega Gibanja traja že dolgo let in je dandanes največja in najbolj neposredna obtožnica zoper njega. Odsotnosti pristnega bratstva celo med teozofi samimi in zgodovine njihovih medsebojnih sporov in delitev ni mogoče na noben način kompenzirati s prisotnostjo globokih učenj v obsežnih zvezkih teozofske literature. Ker večini, če že ne v vsem, njegovih vej primanjkuje vitalnega, dinamičnega in živega duha Bratstva v praksi, lahko Gibanje izveleče le malo koristi iz zgolj intelektualne obravnave zapletenih tehničnih učenj, ki so prepogosto prirejena in zapletena, da bi služila tej ali oni vnaprej ustvarjeni predstavi ali popačenemu cilju.

Kajti določno moramo vedeti, da sodobno Teozofsko Gibanje v svoji organizirani obliki - ki, mimogrede, sploh ne predstavlja Gibanja v celoti - ni zgolj organizacijsko razdeljeno. To navsezadnje ne bi bilo tako slabo. Je pa povsem, in v vseh sedanjih pojavnih oblikah, trajno razdeljeno glede samih

učenj, ki jih predstavlja - in to v številnih najbolj pomembnih in ključnih točkah - v nasprotujočih si oblikah in s pomeni ter sklepanji, ki se medsebojno izključujejo in ki jih ni mogoče nikoli medsebojno spraviti z neko "sredinsko" formulacijo ali morda z nekim okultnim "münchenskim kompromisom".

Te oblike so se že dolgo tega izkristalizirale in izražajo nezgrešljiva znamenja rastočega sektaštva.

Na skritem mestu, precej oddaljenem od splošnih smeri beroče javnosti, v starem in prašnem zvezku londonske spiritualistične revije *Light* (v prvem zvezku, objavljenem 11. oktobra 1881) je mogoče najti naslednji zanimiv odlomek izpod peresa Predsednika-Ustanovitelja, polkovnika H. S. Olcotta, ki je tedaj pisal o Mahatmah in njihovi domnevni nezmotljivosti:

"Da, ponovno vztrajam, da učenje Mahatme, zaradi tega, ker gre za njega, ni nič bolj in nič manj resnično. Je najsi resnično ali lažno in se je potrebno o njem odločiti na osnovi njegove notranje vrednosti. Teozofsko društvo je bilo določno utemeljeno na tej hipotezi, in vsaka težnja, ki se kaže zadnje čase, da bi ga spremenili v sekto s sledenjem navdihnjenim razodetjem, je določno razvrednotenje njegovega značaja. Madame Blavatsky in jaz nisva opravila toliko dela, imela toliko izdatkov in šla skozi tolikšno mentalno trpljenje zato, da bi dodala še eno bedno sekto množici tistih, ki že sramotijo svet, tako da misliva preprečiti vsak poskus, da bi le-takšno ustvarili tudi iz Teozofskega društva. V vseh svojih javnih nastopih sem ta pogled zagovarjal tako vneto kot sem le mogel in skušal doseči, da bi poslušalci razumeli, da se mora vsak človek rešiti sam, če se želi rešiti; in da se noben Mahatma ne bo s potrebnimi ukrepi vmešal v delovanje (Karmo) kateregakoli človeka v katerihkoli okoliščinah."

Vsako od obstoječih Teozofskih društev misli in razglaša svetu domnevno dejstvo, da ni sekta, predvsem na osnovi gotovo resničnega dejstva, da se, zato da bi človek postal njegov član, ni potrebno vpisati v nobeno od vzpostavljenih veroizpovedi. Toda v tej zvezi se vprašanju učenj stalno izogibajo.

Ali obstaja izhod iz te situacije? Gotovo. In sicer tako, da se znanstvena učenja, tehnične predstavitve okultnih učenj in organizacijske spore podredi vse-prežemajočemu duhu *Bratstva* in povrne k izvirni osnovi, na kateri je bil zasnovan sodobni stoletni napor.

Težko bi našli kakršnokoli stvar, ki bi stala na poti te uresničitve, razen morda občutek intelektualnega in duhovnega ponosa študentov v različnih teozofskih organizacijah, občutek, ki temelji na napačno dojetih vrednotah in izgubi pristnega bratstva. V preteklih letih je vsako Teozofsko društvo zgradilo slonokoščene stolpe suhega intelektualizma, v katere varno zaklepajo svoje članstvo, s čemer medsebojne odnose omejujejo, najsi kot stvar izjemnih prilik ali zgolj “razkazovanja” trepljanja po hrbtu s strani vseh skupin, češ da so bili dobri fantje, ker so se nekega popoldneva ali večera podali na nevarno polje bratskega druženja in se vrnili domov z zgolj manjšimi ranami, prizadetimi vse-mogočnemu egu!

To je v najboljšem primeru le parodija *Bratstva* in farsa, ki se odigrava v areni Teozofskega Gibanja, domnevno najbolj resnega Gibanja dobe!

V vsakem Teozofskem društvu in v vsaki deželi na svetu obstajajo resni moški in ženske, ki globoko zavračajo to stanje stvari. Ti delujejo tiho, večinoma v ozadju, včasih pa odprto, da bi prišlo do spremembe in preoblikovanja obstoječega stanja z izgradnjo mostov mišljenja, besed in dejanj med razdruženimi vejami velikega Gibanja, kateremu je spodletelo, da bi se izkazalo vredno svojih čudovitih možnosti. Ti upajo, da se bo v svetu pojavil nek duhovno-navdahnjen posameznik, ki bo združil te delce in obnovil celoto.

Kako nenavadno bi bilo, če bi se tak posameznik nenadoma pojavil izven organiziranih teozofskih teles in zbral okoli sebe vse tiste študente in iskalce, katerih intuicija in predanost Stvari Človeške Osvoboditve jih je usposobila za najbolj primerne nosilce in najbolj spretna orodja za izpeljavo tega dela. Zastarele oblike bi potem lahko varno odložili na skupno smetišče zgodovine.

V iskanju teozofov

Boris de Zirkoff

Theosophia, Julij-Avgust 1948

Gotovo je logično, da izraz *Teozof* uporabljamo za privrženca *Theosophie* - Modrosti o Božanskem, v njenih mnogih in stalno-spreminjajočih se vidikih. Toda *Modrost* je svojstvo duhovne zavesti. Vključuje intelektualno znanje, vendar pa ga presega. Je tesno povezana z Umom, pa vendar mu je neskončno nadrejena. Zato je Teozof tisti, ki je pridobil vsaj določeno stopnjo duhovne modrosti. Nihče ne postane Teozof zgolj s sledenjem intelektualnemu nauku, ne glede na to, kako veličasten je ta. Prav tako je skoraj nemogoče to postati zgolj zaradi dejstva, da človek izpoveduje niz prepričanj, ne glede kako navdihujočih, kajti *prepričanja* niso znanje, še manj modrost v delovanju.

V teozofskih organizacijah tega stoletja se je razvila razločna težnja po zlorabi izraza Teozof in njega uporabi za vse, ki se zapišejo določenim religiozno-filozofskim prepričanjem, katerih dejanske resnice ne morejo dokazati ne sebi ne drugim, ali pa za takšne ljudi, ki so pridobili neko intelektualno razumevanje starodavnih duhovnih učenj brez kakršnekoli etične uporabe le-teh v svojih življenjih. To težnjo je potrebno obžalovati. Pri-

pomogla je k zmedi in k izgraditvi različnih umetnih ovir na študentovi poti. Še več, pripomogla je k vzpostavitvi določene stopnje sektaštva in dogmatizma mišljenja - ki neizogibno sledi iz negovanja samih *prepričanj* - v kraljestvu, v katerem bi morala prevladovati popolna svoboda vesti in dovzetnost za ideje, ne da bi ju ovirale človeške kristalizacije.

V tej zvezi je teozofska klima dvajsetega stoletja doživela pomembne spremembe, če jo primerjamo z njenimi zgodnjimi leti in z življenjskim obdobjem H. P. Blavatsky same. Že od samega začetka sodobnega teozofskega gibanja je imel izraz Teozof tako svoj širok kot tudi bolj poseben, oziroma bolj *tehničen* pomen. Vendar pa se ni v nobenem oziru nanašal na razlagalca kateregakoli niza nauk ali prepričanj kot takih ter ni imel nobenega pomena, ki bi bil povezan z verovanjem.

Slednje tudi ne bi bilo mogoče, kajti spomnimo se, da je bilo vsaj do leta 1879 - to je, štiri leta po ustanovitvi Teozofskega društva - predanega zelo malo sistematičnega, povezanega, tehničnega učenja Ezoterične Filozofije, kar bo postalo očitno vsakemu študentu, ki si bo vzel čas, da se seznanj z zgodnjimi teozofskimi spisi, ki vključujejo *Odstрто Izido*. Tako nihče ni mogel biti opredeljen kot Teozof na osnovi "verovanja" v ali izpovedovanja intelektualnega razumevanja nauk in učenj, ki so bila predana v kasnejših letih.

Izraz Teozof je v svojem širšem smislu pomenil Iskalca Resnice, izvirnega misleca. To je očitno iz slavnega odlomka iz izjemnega članka H. P. Blavatsky pod naslovom "Kaj so Teozofi?", objavljenem v prvi številki *The Theosophista*, oktobra 1879:

"Teozofsko društvo je kot organizacija mnenja, da so bili, in so, vsi izvirni misleci in raziskovalci skrite strani narave, najsi materialisti - tisti, ki odkrivajo v materiji "obet in silo vsega zemeljskega življenja", ali spiritualisti - to je, tisti, ki odkrivajo v duhu vir vse energije in prav tako materije, pravzaprav teozofi. Kajti, da bi človek to bil, ni nujno, da priznava obstoj nekega posebnega Boga ali božanstva. Častiti mora le duh žive narave in se truditi,

da bi se z njim poistovetil. Spoštovati mora to Prisotnost, nevidni Vzrok, ki se stalno objavlja v svojih neprekinjenih rezultatih; v neotipljivega, vse-mogočnega in vse-prisotnega Proteusa: nedeljivega v svojem Bistvu in izogibajočega se obliki, pa vendar pojavljajočega se v vsaki obliki; ki je tu in tam, povsod in nikjer; ki je VSE in NIČ; ki je povsod navzoč, pa vendar edini; v Bistvo, ki napolnjuje, povezuje, veže in vsebuje vsako stvar, in ki je prisotno v vsem. Mislimo, da je mogoče sedaj videti, da so za ostale takšni ljudje, najsi jih imamo za teiste, panteiste ali ateiste, bližnji sorodniki. Kakor koli že, da je študent, ko enkrat zapusti staro in uhojeno pot rutine in stopi na samotno pot neodvisnega mišljenja - usmerjenega proti Bogu - teozof, izvorni mislec, iskalec večne resnice, z "lastnim navdihom" za reševanje univerzalnih problemov."

V tej opredelitvi ni niti ene same besede o tem ali onem *prepričanju*: ni povezave z učenji reinkarnacije ali karme ali s hierarhijami ali cikli ali katerimikoli drugimi, na katerih osnovi bi lahko kateregakoli moškega ali žensko imenovali Teozof. Vsak napreden posameznik, prepojen z ljubeznijo do odkrivanja Resnice ali kateregakoli njenega vidika, ki si prizadeva razplesti zapletene niti življenja in razkriti skrivnosti bivanja, lahko s pravico trdi, da si zasluži naziv Teozof. Toliko o širšem pomenu izraza.

Z bolj posebnega in tehničnega stališča pa ima izraz *Teozof* precej bolj omejen pomen, pa čeprav je zopet povsem brez kakršnegakoli povezave z verovanjem. Navedimo zopet besede H.P.B. iz *Ključa k teozofiji*:

"... noben Teozof nima pravice do tega imena, če ni povsem prepojen s točnostjo Carlylove očitne resnice: 'cilj človeka je *delovanje* in ne *mišljenje*, pa čeprav najbolj plemenito' - in če ne vodi in oblikuje svojega vsakodnevnega življenja na podlagi te resnice. Izpovedovanje resnice še ni njeno udejanjanje; in lepše in veličastneje ko zveni, bolj glasno ko je govorjenje o kreposti in dolžnosti, namesto da bi se delovalo v skladu z njo, bolj močno nas bo spominjalo na sad Mrtvega Morja. Besedičenje je najbolj priskutna od vseh razvad ..."

Naslednja opredelitev, podana z zanikujočimi izrazi, pa si zasluži najbolj skrben študij. Pojavila se je v *Luciferju* (London), I. Zvezek, november 1887, str. 169. H.P.B. očitno navaja odlomek iz nekega višjega vira:

“Tisti, ki ne prakticira altruizma; tisti, ki ni pripravljen deliti zadnjega grizljaja s slabotnejšim in revnejšim od sebe; tisti, ki ne nudi pomoči svojemu človeškemu bratu, katerekoli rase, naroda ali vere, kadarkoli in kjerkoli naleti na trpljenje, in ki zapira uho za krik človeške bede; tisti, ki posluša obrekovanje nedolžnega človeka, najsi brata Teozofa ali ne, in ne stopi v njegov bran kot bi to naredil, če bi šlo za njega samega - ni Teozof.”

Naznačeno razliko med širšim pomenom izraza v smislu *Iskalca* in njegovim bolj tehničnim pomenom, ki ne vključuje le poznavanje določenih duhovnih resnic, ampak tudi njihovo uporabo v življenju, je zelo jasno H. P.B. podala v nekem drugem odlomku v *Ključu k teozofiji*:

“Člani Teozofskega društva imajo splošno svobodo izpovedovanja katerekoli religije ali filozofije, ki jim je blizu, ali nobene, če tako želijo, le da se strinjajo z in so pripravljeni uresničevati enega ali več od treh ciljev Združenja. Društvo je človekoljubna in znanstvena organizacija za širjenje ideje o bratstvu v bolj *praktični* kot pa *teoretični* smeri. Člani so lahko kristjani ali muslimani, Židje ali Parsi, budisti ali brahmani, spiritualisti ali materialisti, to ni pomembno; vendar pa mora biti vsak član ali človekoljub ali učenjak, raziskovalec arijske in drugih književnosti, ali, na kratko, mora pomagati, če lahko, izpeljati vsaj enega od ciljev programa. Drugače ne obstaja noben razlog, da bi postal ‘Član’. Takšna je večina v zunanjem društvu, sestavljenem iz ‘vezanih’ in ‘nevezanih’ članov. Ti lahko, ali pa ne, postanejo *de facto* Teozofi. Člani so zaradi tega, ker so se pridružili društvu; toda slednje ne more narediti za Teozofa nekoga, ki nima nobenega smisla za božansko ureditev stvari, ali tistega, ki razume Teozofijo na svoj lasten - če lahko uporabimo ta izraz - *sektaški* in sebičen način. Izrek ‘Plemenit je oni, ki plemenito ravna’ bi lahko v tem primeru parafrazirali na naslednji način: ‘Teozof je tisti, ki Teozofijo dela’.”

Ležečim besedam v gornjem odlomku bi moral študent posvetiti posebno pozornost. H.P.B. je besede podčrtala in zapisala z velikimi črkami z določnim ciljem. To dejstvo ni bilo ustrezno prepoznano s strani določenih delov Teozofskega Gibanja s tem nesrečnim rezultatom, da so bila izvirna besedila njenih spisov resno skažena ter s tem spremenjen pomen marsikaterega odlomka.

Iz podanih navedb in iz izjav, ki jih je polno v začetkih teozofske zgodovine, očitno izhaja, da nobena količina verovanja, kakorkoli iskrenega, ne zadoštuje, da bi nek moški ali ženska postal Teozof, pa četudi so ta verovanja v popolnem soglasju s takšnimi nauki kot so reinkarnacija, karma, cikli in podobni. Takšna verovanja ne predstavljajo *znanja*, niti ne predpostavljajo *modrosti*.

Vendar pa je enako res, da, ne glede na to, kakšna so prepričanja nekega človeškega bitja, pa četudi so ta lahko relativno napačna, če in ko jih primerjamo z višjim znanjem, ali kakorkoli “neprepričljiv” in nagnjen skepticizmu je lahko ta posameznik, ga lahko vseeno povsem upravičeno štejemo med Teozofe, če njegovo srce žene iskanje resnice, če je gibalo njegovega življenja iskrena želja delati dobro drugim in če njegov um razgreva ideja o univerzalnem bratstvu in miru. Tak človek je morda celo že pridobil malenkost modrosti, ko skuša praktično uporabiti svoje ideale.

Na nesrečo v dandanašnjem Teozofskem Gibanju obstaja težnja, da bi omalovaževali *prepričanja* nekaterih študentov in smešili ter poniževali napore drugih študentov, ki skušajo iskreno, pa čeprav ne modro, prodreti v področje neraziskanih človekovih moči. Obstaja tudi široko razširjeno razvrednotenje religiozних *verovanj* določenih študentov, ki še niso dosegli točke v svoji evoluciji, ko bodo nekatere širše in bolj univerzalne ideje zavzele mesto njihovih sedanjih prepričanj.

Te težnje so zelo obžalovanja vredne. Potrebno jih je obsojati zaradi dejstva, da *nobeno verovanje samo* ni posebno pomembno v *primerjavi* z vzorcem človekovega življenja in praktičnim primerom, ki ga je vzpostavil; prav tako

njegova prepričanja niti na daleč ne razkrivajo silovitosti njegovih duhovnih stremljenj ali njegove ljubezni do soljudi.

Teozofsko Gibanje v svoji organizirani obliki že dolga leta kaže številne kristalizacije mišljenja in opuščanja gibkosti in prilagodljivosti iz zgodnjih let ter na nekaterih mestih sektaški pogled na stvari, tako da sta izraza *Teozofija* in *Teozof* včasih opredeljena z določeno stopnjo končnosti, ki je povsem tuja njuni resnični naravi. Dejansko teh dveh izrazov ni mogoče opredeliti na kakršenkoli kratek ali zgoščen način, kar že samo po sebi kaže na univerzalnost izrazov in njun ne-dogmatski in ne-sektaški duh.

Izvirni Program Teozofskega Gibanja ni sinonim za gibanje “nazaj k Blavatsky”. Sploh ni vprašanje gibanja “nazaj”. Kakor tudi ni stvar hitenja “naprej” za vsako ceno. Je prej premišljeno, mirno, trdno in neomajno naslanjanje na načela Teozofskega Gibanja vseh dob, saj se ta načela in temelji niso nikoli spreminjali, vsaj dokler seže naše poznavanje. In ta Izvirni Program, najsi izražen na ta, oni ali kakšen drug način, kliče po popolni in celoviti Univerzalnosti mišljenja, pristnem čutenju Enosti vsega, kar živi, uresničitvi temeljne združenosti vsega človeštva in skupnih korenin njegovih religioznih in filozofskih prepričanj. Kliče po strnjevanju napora, združitvi načrtov, sintezi idealov. Zahteva Združenost in Različnost, solidarnost v brezkončni raznolikosti oblik. Stremi k doseganju stanja notranje povezanosti in zunanjega skladja, ki bosta korenito spremenila vsa prepričanja, ki ne temeljijo na znanju, ter priskrbela tisto modrost v delovanju, ki jo lahko porodita le izkušnja in trpljenje.

Z iskanjem *Teozofov* imamo zato v mislih tiste moške in ženske, katerih nagnjenja so univerzalna, katerih interesi so po značaju globalni in katerih dinamična vera in zaupanje v vrojeno dobroto človeka navdihuje njihova življenja in dejanja s kakovostjo duhovne pobude, ki presega vsa človeška vraževerja in slavi zmagoslavje nad sebičnimi okopi, ki jih je zgradila inertnost dobe.

Ne glede na njihova trenutna prepričanja, so ti moški in ženske graditelji prihodnosti, glasniki večje dobe, zidaki plemenitejše nadgradnje, postavljeni na bolj trdne temelje od tistih predhodne dobe.

Potem, ko so uzrli Celoto preko osupljive raznolikosti njenih delnih manifestacij, skušajo prilagoditi svoja življenja toku, ki valuje skozi Naravo - ne da bi ga ovirale oblike. Potem, ko so uzrli človekove notranje potenciale, ki segajo preko, nad in onstran njegovih trenutnih neuspehov, stojijo na bolj gotovih temeljih duhovne uresničitve kot zgolj intelektualen študent, katerega mentalna pojmovanja so lahko popolnoma v skladu z učenji Ezoterične Filozofije, vendar katerega življenjski sok je usmerjen v tradicionalne kalupe in zastarele vzorce, ki mu preprečujejo poleteti v svetlobo vzhajajoče dobe.

Teozofsko Gibanje je v bistvu Gibanje Duhovnih Pionirjev. Ne glede na omejenosti njegovih trenutnih organizacijskih oblik, je gibanje predvsem dom duhovne Mladosti človeške rase, moških in žensk vsakega podnebja in vsakega poklica, katerih duhovne stratosfere prižiga mistična luč notranjega znanja, katerih življenja so predana Idealu človeške popolnosti in katerih stremjenja so povezana s tišinami onstran zvezd.

Misli o teozofiji

A. O.

Theosophical Siftings, Zvezek 4.

“Kakšen smisel imajo predane rapsodije transcendentnih teženj, če te ne opogumijo za življenjsko delo?” Iz *“Problems of Hidden Life”*, str. 5.

Veliko je bilo že napisanega o teozofiji; tedensko in mesečno teozofska literatura širi med številne bralce globoka načela. Ker sem eden od teh, želim tudi jaz sam povedati nekaj besed o tem neizčrpnem predmetu.

Najprej to, da francoski izrek: *“Qui a bu, boira”* (Tisti, ki je pil, bo pil znova.), v celoti velja, ko ga povežemo s teozofijo. Tisti, ki je enkrat okusil vode iz tega čistega, oživljajočega vodnjaka, jih želi stalno okušati, kajti, četudi te lahko žejo olajšajo, pa je ne morejo nikoli pogasiti.

Karma poteši tvojo žejo po pravičnosti za vse, ti podari moč, da poskušaš narediti to, kar je pravilno, zdrobi ljubezen do jaza, in četudi te pošlje v središče bitke, ne moreš jamrati, ker veš, da je vse prav.

Reinkarnacija je način doseganja oddaljenega cilja; kakorkoli utrudljivo je lahko vedenje o preživljanju brezštevilnih življenj, pa je edino logično sredstvo, s katerim ga lahko dosežemo.

Obenem pa ta načela spremenijo tvoj stari jaz, preženejo vsako upanje na nezasluženo nagrado in napnejo do skrajnosti voljo, da bi naredil pravo stvar; tvoje razumevanje in inteligenca pa se razvijata z vsakim teozofskim člankom ali knjigo, ki jo prebereš.

Kako preproste, pa vendar kako široke so misli, ki jih prikličejo v življenje v tebi! “Kakor zgoraj, tako spodaj” - mogočen sen, smrt in končno “zavesten počitek v vsevednosti” ali Nirvani; zemlje zimsko spanje, planetarne zatemnitve in Pralaya; ponovno rojstvo za vse in vsako stvar v Manvantari ... Ali je bilo kdajkoli toliko povedanega s tako malo besedami? In nerazdružljivo povezana s temi glavnimi pojmovanji je nuja, da narediš karkoli, kar se znajde pod tvojimi rokami; ne da bi pozabljal ali zanemarjal vsakodnevne, majhne dolžnosti, da ne hodil nazaj; da bi vedno in povsod zatiral jaz; pridobival moč volje s premagovanjem svoje volje ... ne glede na to, kako težko, kako nemogoče se zdi.

Domišljaj si, kako samevaš v gugalniku, z nekim delom ali čem drugim, kar zaposluje tvoje spretno prste, recimo, pletenje para nogavic za revnega. Ta vozec za vozlom, dokler ni vpleten zadnji, te spominja na to, kako, uro za uro, poteka tvoje življenje, se obrača do svojega konca v zadnji uri. Tako kot tvoja volnena, se prekine tudi srebrna nit tvojega obstoja. Razmišljaš, dokler delo ne zdrsne v tvoje naročje in vse okoli tebe ne izgine pred tvojim odločnim, pa vendar ne-razlikovalnim strmenjem; in medtem ko negibno sediš, je tvoj jaz daleč proč. Kako dolgo, ne veš, čas in prostor sta izbrisana. Nenadoma se odprejo vrata in zmotijo tvojo vizijo. Tvoje prvo čutenje je pogosto, prepogosto, vznemirjenje ali jeza, ker so te tako grobo vrnila v *ne*-realnost. Pa vendar je to trenutek, ko lahko premagaš sam sebe, da izpolniš svojo vsakodnevno dolžnost, na katero so te opomnila. Morda je to ženska, kateri si obljubil par nogavic ... Da, toda zakaj je prišla prav sedaj! ... Toda “živeti v korist človeštva je prvi korak,” in tako stopiš proti njej in čutiš, da si naredil pravo stvar. Ti veš, da to, kar si ji rekel, šteje več kot to, kar si ji dal; prelilo je nekaj toplote in poguma v njeno temno življenje; morda ji bo pomagalo, med nekaterimi trenutki v dnevu, in, morda, možu in otrokom

tega ubovega bitja, ko bodo prišli domov in našli bolj pripravljeno skromno hrano ter nekoliko bolj čisto stanovanje kot je bilo poprej, tako da bodo imeli tudi oni korist od tvoje tolažbe.

Ali te ni bilo, zaradi tega, vredno zmotiti v tvojih blaženih mislih? Ojoj! Naš duh se dotakne gorskega vrha, toda naše noge so pritrjene na zemljo ... Karkoli že mislimo, mi moramo delovati, in delovati sami. Mi moramo povzpenjajoči se poti hoditi sami, nepopustljivo, korak za korakom, pod sončnimi žarki ali v ledenem severnem vetru ali do kolen v blatu. Mi se ne smemo obotavljati in izgubljati čas z ovohavanjem cvetlic ob cesti; te so skrite nevarnosti, nas zadržujejo, čas pa je dragocen. Dragocen za nas, da, toda tudi za druge. Pa vendar, če srečaš popotnika, ki je še bolj obremenjen kot ti, se mu približaj, ga počakaj, podaj mu roko v pomoč; olajšaj njegovo breme, da bo njegov korak nekoliko lahkotnejši in mu pomagaj naprej. Takoj, ko bo obnovil svoje moči, te bo zapustil in nadaljeval sam, tako kot moraš ti. Ko si znova svoboden, se urno podvizaj, da bi nadoknadil navidezno zamujen čas. Toda odkril boš, da je tvoje prijazno dejanje, namesto da bi te stalo nekaj dragocenih trenutkov, nagrajeno s tem, da ti omogoča pozabiti na tvojo lastno utrujenost.

Ta načela, misli in dejanja niso nikjer predstavljena z isto močjo in jasnostjo kot v teozofiji. Zato je to edina filozofija, ki jo je mogoče uporabiti zoper smrtonosni materializem sedanjega časa; ko je jaz na najvišjem prestolu, ko je nepravilnost do trpečih dosegla strahovite višine in ko sebičnost ubija vsa čutenja človečnosti in bratstva.

Amsterdam.

Himna zvezdam

Razkuževanje od vonjav

S svetim glasom kličem zvezdam na višavah,
čistim, svetim lučem in genijem na nebu.

Nebeške zvezde, zarod Noči,
v vrtinčastih krogih žarite daleč svojo luč,
bleščeče žarke sprožate v nebo,
večne ognje, vir vsega tu dol.
S plameni pomen Usode osvetlujete,
in pripravljate za ljudi božansko pot.
In nebo in zemlja* tvorita vaš svetel sestav:
s tokom neutrudnim, čistim in ognjeno žarečim,
ki večno sveti skozi pajčolan Noči.
Pozdrav, svetlikajoči, veseli, večno bedeči ognji!
Milostno sijte na vse moje pravične želje;
te svete obrede sprejmite z zavestnimi žarki,
in končajte naša dela, predana vam v hvalo.

Iz "Orphic Hymns", prevod v angleščino Thomas Taylor.

*In nebo in zemlja ... po orfijskem in pitagorejskem prepričanju so zvezde nastanjene; zato se v tej himni imenujejo zemeljske. Tega mnenja so bili tudi največji antični geniji Anaksagoras, Aristarh, Heraklit, Platon, itd., pa tudi Alcinos, Plotinus in Plutarh med platoniki. Tudi Tales naj bi zvezde imenoval zemeljske, tako da je bil verjetno istega mnenja.

Tako kot morajo biti nižji misteriji predani pred višjimi, tako mora biti tudi pred filozofijo vzpostavljena disciplina.

Jamblikov pitagorejski verz.

Brošura KAJ JE TEOZOFIJA vsebuje izbor člankov, ki so jih zapisali nekateri vidni in manj vidni predstavniki tega, kar je v akademskem svetu, oziroma pri preučevalcih ZAHODNEGA EZOTERICIZMA, znano kot sodobno teozofsko gibanje. Njegov začetek povezujejo z ustanovitvijo Teozofskega društva, leta 1875 v New Yorku. Ustanovilo ga je 16 izpostavljenih predstavnikov tedaj svetovno razširjenega

spiritističnega, oziroma spiritualističnega gibanja, med katerimi so izstopali Helena Petrovna Blavatsky, Henry Steel Olcott, William Quan Judge in Emma Hardinge Britten. Zaradi nesoglasij se je starševsko Teozofsko društvo skozi zgodovino razdelilo na več tradicij, med katerimi so najpomembnejše Teozofsko društvo (Adyar), Teozofsko društvo v Ameriki (Point Loma), The Temple of the People (Halcyon) in United Lodge of Theosophists (Los Angeles). Poleg tradicij je pomembno vlogo v sodobnem teozofskem gibanju odigral tudi neodvisni teozof Boris de Zirkoff, ki je od leta 1944 do leta 1981 izdajal revijo *Theosophia* in uredil zbrana dela H. P. Blavatsky - *Blavatsky Collected Writings*. Pričujoči izbor člankov zajema članke predstavnikov vseh teh tradicij.